

Helsinški Parlament Građana (hCa) Tuzla
Omladinski Resursni Centar (ORC) Tuzla

JAVNE TRIBINE

"Značaj članstva Bosne i Hercegovine u Partnerstvu za mir"

Mostar, Bijeljina, Tuzla

IZDAVAČ

Helsinški Parlament Građana (hCa) Tuzla
Omladinski Resursni Centar (ORC) Tuzla

Za izdavača:
Miralem Tursinović

Unos teksta, grafički dizajn i priprema:
Boško Vlajić, Dijana Delalić, Emir Delalić

Naslovna strana:
Emir Delalić

Fotografije:
hCa / ORC Tuzla

Izvještaj je štampan uz pomoć:
Office of Public affairs – Ambasada Sjedinjenih Američkih Država u
Sarajevu

Tuzla, maj / svibanj 2008.

SADRŽAJ:

Uvod.....	5
Javne tribine – izlaganja uvodničara:	
Vehid Šehić, predsjednik Foruma Građana Tuzla.....	11
Boško Šiljegović - bivši predsjedavajući Zajedničke komisije za reformu odbrane BiH.....	13
General pukovnik Sifet Podžić - Načelnik Zajedničkog štaba OS BiH.....	17
Marina Pendeš - zamjenica Ministra odbrane BiH.....	22
Pitanja učesnika.....	29
Dodatak 1: Šta je partnerstvo za mir?.....	45
Dodatak 2: NATO Savez.....	52
Dodatak 3: O hCa / ORC Tuzla.....	55
Zahvale	60

UVOD

U Novembru 2006 godine NATO je i zvanično pozvao BiH, Crnu Goru i Srbiju da se pridruže programu pod nazivom "Partnerstvo za mir (PFP)". Tada su svi mediji objavili ovu informaciju kao veoma bitnu za građane Bosne i Hercegovine, ali i za stabilnost čitavog regiona. Od tada, građani Bosne i Hercegovine nisu upoznati šta u stvari ovaj poziv znači za našu zemlju i nemaju dodatnih informacija o ovome.

Cilj projekta „Partnerstvo za mir i bh. društvo“, koji je podržan od Vlade Sjedinjenih Američkih Država, a preko Ambasade SAD-a u BiH, je da doprinese kreiranju pretpostavki za početak šireg dijaloga o pridruživanju naše zemlje Partnerstvu za mir. Željeli smo podići nivo javnog mišljenja o potrebama za ulazak BiH u NATO, ali i inicirati otvorenu diskusiju eksperata iz ove oblasti. Takođe, okupljanje eksperata je pretpostavka za pokretanje budućih dijaloga među njima, kao i podrška države i državnih službenika, kao nosioca ovog procesa. Takođe, projekat se fokusira i na aktivnom učešću mladih, jer mladi će definitivno u narednom periodu preuzimati državne funkcije.

Projekat građanima BiH omogućava da razviju svoje znanje i da sa svojim sugestijama i pitanjima učestvuju u što boljoj realizaciji projektne ideje. Posmatrajući regionalno, ovaj projekat će se fokusirati na poboljšanje stabilnosti i razumijevanja u BiH, ali i zemljama u okruženju.

Ciljevi projekta su:

- Upoznavanje građana BiH sa prednostima pridruživanja BiH Partnerstvu za mir;
- Uključivanje BiH u Evropske Integracije;
- Aktivno uključivanje BH građana u demokratske procedure;
- Otvorena diskusija o međugraničnoj saradnji između zemalja bivše Jugoslavije (sigurnost, trgovina bijelim robljem - prostitucija, antiterorizam, vizni režim, itd.)

- Promjena političke klime u BiH;
- Pобољшanje imidža BiH u Jugoistočnoj Evropi, Evropi i svijetu;
- Stvaranje pretpostavki za siguran život i ostanak mladih u BiH - da se mladi tretiraju kao budućnost i ključni element stabilnosti i prosperiteta u BiH i regiji
- Razbijanje predrasuda i stereotipa koje građani BiH imaju prema NATO-u, a koje su produkt prijašnjeg sistema nakon Drugog Svjetskog rata.

Ciljne grupe u ovom projektu su nam: vlasti na svim nivoima (opštinske, kantonalne, entitetske, državne), mladi u BiH, političke partije i podmladci političkih partija u BiH; mediji u BiH i regiji; omladinske i NVO mreže i inicijative iz regije; ostali NVO-i iz BiH i regije, kao i svi građani Bosne i Hercegovine.

U okviru projekta uradili smo sljedeće aktivnosti:

1) Anketiranje građana BiH

Upitnici su distribuirani i popunjeni u: Banovićima, Banja Luci, Bihaću, Bijeljini, Bratuncu, Brčkom, Gračanicima, Jablanici, Konjicu, Prijedoru, Sarajevu, Širokom Brijegu, Travniku, Trebinju, Tuzli, Ugljeviku, Zavidovićima i Zvorniku. Ukupno je popunjeno 1.002 upitnika, 521 u Federaciji BiH, 411 u Republici Srpskoj i 70 u Brčko distriktu BiH. Cilj ovog anketiranja je bio da se dobiju osnovne informacije i mišljenja "običnih" građana o ovoj temi. U svakom slučaju svjesni smo da 1000 upitnika nije reprezentativan broj za neku ozbiljniju analizu, ali nam je poslužilo kao polazni parametar u početku projekta.

Zaključci anketiranja:

- Većina građana Bosne i Hercegovine je upoznata sa tim da je BiH primljena u program partnerstva za mir. Ipak, samo njih 20,4 % (svaki peti) zna koje je to godine bilo;
- 59,3% ispitanika obuhvaćenih anketom zna (dobro je informirano) koje su to beneficije (pozitivne strane) članstva

Bosne i Hercegovine u Partnerstvu za mir;

- 69 % ispitanika podržava mogući prijem Bosne i Hercegovine u NATO savez. Istovremeno, svaki treći anketom obuhvaćeni ispitanika ne podržava prijem BiH u NATO. Najviše ispitanik koji podržavaju prijem BiH u NATO dolazi iz FBiH (76,4%), a najmanje iz Republike Srpske (59,4%);
- većina anketiranih je upoznata sa time koje su pogodnosti članstva Bosne i Hercegovine u NATO savezu;
- Isto tako, veliki broj ispitanika dao je tačne i konkretne odgovore na pitanje koji su uslovi koje zemlja-članica treba ispuniti kao uslov za prijem u NATO savez.
- 71 % ispitanika iz ankete smatra da će ulazak Bosne i Hercegovine u NATO ubrzati proces integracije BiH u Evropsku Uniju.

Veoma mali broj ispitanika (20 % ili svaki peti ispitanik) smatra da je dovoljno informisan o Euro-Atlantskim integracijama.

2) Ekspertni sastanak

Na osnovu rezultata analize i formalnih i neformalnih razgovora, kontakata, uključivanjem ekspertnih savjetnika, prikupili smo relevantne kontakte i **19. 10. 2007. godine** u zgradi Parlamentarne Skupštine BiH organizovali Ekspertni sastanak na temu "Značaj članstva Bosne i Hercegovine u Partnerstvu za mir". Na sastanku su pored predstavnika NVO-a učestvovali i: predstavnici Ministarstva odbrane, Ministarstva sigurnosti BiH, SIPA, EUFOR, Granične policije, OHR, OSCE, vojni analitičari, profesionalni vojnici, predstavnici međunarodnih vojnih snaga i organizacija, predstavnici Hrvatske, Srbijanske, Britanske i Američke ambasade, nekoliko predstavnika medija itd. Moderator sastanka bio je Vehid Šehić, predsjednik Foruma Građana Tuzla, a uvodničari su bili: **Boško Šiljegović** – Predsjedavajući parlamentarne Komisije za odbranu i bezbjednost BiH u periodu 2003 – 2006, **Marina Pendeš** – Zamjenik Ministra odbrane BiH; General pukovnik **Sifet Podžić** - Načelnik Zajedničkog štaba OS BiH; Osim o bezbjednosti, kao veoma važnom faktoru za BiH, tokom sastanka se

razgovaralo o značaju članstva u Partnerstvu za mir i njegovom uticaju na političko, ekonomsko i socijalno stanje u Bosni i Hercegovini. Sastanak je pokazao potrebu snažnijeg i većeg djelovanja kako naše nevladine organizacije, tako i većeg broja njih, kao i loše tretiranje od strane medija, odnosno nedostatak afirmativnog informisanja uspjeha BiH u oblasti reforme odbrambenog sistema i prijema u Partnerstvo za mir. Podrška koja je uslijedila Helsinškom Parlamentu Građana Tuzla na sastanku relevantnih predstavnika Ministarstva Odbrane BiH, Zajedničkog Štaba Oružanih snaga BiH, Ministarstva bezbjednosti BiH, Granične policije, SIPE, OSCE-a, i drugih predstavnika bezbjednosnih struktura, ukazala je još jednom sljedeće opredjeljenje:

- BiH razumije i prihvata koncept kolektivne sigurnosti kao kamen temeljac dugoročne vojne strategije, a ključni element za stvaranje vojne sigurnosti jeste da BiH postane članica NATO-a.
- BiH pozdravlja svoje pristupanje u NATO program i to potvrđuje predanost načelima i ciljevima naznačenim u okvirnom dokumentu Partnerstvo za mir, i osnovnom dokumentu Evroatlanskog partnerskog vjeća.
- Ovo je veliki uspjeh BiH na njenom putu ka EU i NATO-u, ali i obaveza svih nas u BiH, kako u izvršnoj i zakonodavnoj vlasti, tako i u NVO, da građanima približimo kako sve povoljnosti, tako i obaveze koje treba da ispunimo do potpunog prijema u EU i NATO alijansu.

PREPORUKA sa ekspertnog sastanka:

Vidljiva je potreba da Projekat "Značaj članstva Bosne i Hercegovine u Partnerstvu za mir" traje minimalno do prijema BiH u NATO Savez i potrebna je šira podrška i drugih institucija i nevladinih organizacija.

ZAKLJUČAK ekspertnog sastanka:

Aktivno nastaviti rad na ovom projektu, a kroz kontakte i komunikaciju sa građanima (debate), snažnije izraziti potrebu za ulazak BiH u NATO, a to traži ispunjenje ciljeva PFP.

3) Javne tribine

Nakon završetka ekspertnog sastanka uradili smo Izvještaj koji smo prezentovali na javnim tribinama u 3 grada (opštine) u BiH, a pod nazivom:

“Značaj članstva Bosne i Hercegovine u Partnerstvu za mir»

Javne tribine su organizovane u sljedećim gradovima:

MOSTAR- 21.2. u 11:00, prostorije Nansen dijalog centra Mostar
Lokalni koorganizator bila je Inicijativa za razvoj i saradnju u Bosni i Hercegovini - IRS (ured Mostar)
Moderator Vehid Šehić – Forum Građana Tuzla
Uvodničari: Gosp. Boško Šiljegović - Bivši predsjedavajući zajedničke komisije za reformu odbrane BiH i
General pukovnik Sifet Podžić - Načelnik Zajedničkog štaba BiH.

BIJELJINA - 22.2. u 15:00, prostorije Narodne biblioteke Bijeljina
Lokalni koorganizator bila je Omladinska Grupa Helsinškog Odbora za ljudska prava u RS, Bijeljina
Moderator Vehid Šehić – Forum Građana Tuzla
Uvodničari: Gosp. Boško Šiljegović - Bivši predsjedavajući zajedničke komisije za reformu odbrane BiH i
General pukovnik Sifet Podžić - Načelnik Zajedničkog štaba OS BiH

TUZLA - 25.2. u 13:00, prostorije Kuće Plamena Mira,
Moderator Vehid Šehić – Forum Građana Tuzla
Uvodničari: Gosp. Boško Šiljegović - Bivši predsjedavajući zajedničke komisije za reformu odbrane BiH i
Gđa Marina Pendeš, zamjenica Ministra odbrane BiH.

Na javnim tribinama su bili prisutni građani, mediji, NVO i vladini predstavnici itd., koji su imali priliku da pitaju sve ono što je vezano za ovu temu, a eksperti su im davali adekvatne odgovore i pojašnjenja. Cilj javnih tribina je bio razvijanje otvorene diskusije o značaju članstva Bosne i Hercegovine u Partnerstvu za mir, obaveza koje je BiH do sada ispunila

i obaveza koje još uvijek nisu ispunjene, kao i razloga za njihovo neispunjenje. Isto tako, cilj je bio upoznati širi krug građana sa ovom temom.

Pred vama se nalazi knjižica koja predstavlja završnu aktivnost projekta „Partnerstvo za mir i bh.društvo“. Knjižicu smo uredili na taj način što smo u njoj izdvojili sve važne informacije o Partnerstvu za mir koje su pomenute tokom implementacije projekta. Ovdje možete pronaći najosnovnije informacije o programu partnerstva za mir i prednostima istog za budućnost BiH i regije.

Knjižicu smo štampali u tiražu od 1.000 komada i putem organizacija – članica Omladinske mreže u BiH distribuirali smo je građanima BiH, a ista će biti dostupna i na našem web portalu www.omladina-bih.net

S poštovanjem

hCa/ORC Tuzla

JAVNE TRIBINE

"Značaj članstva Bosne i Hercegovine u Partnerstvu za mir"

Mostar, Nansen dijalog Centar

21. februar 2008. godine

Bijeljina, Narodna Biblioteka

22. februar 2008. godine.

Tuzla, Kuća plamena Mira

25. februar 2008. godine

Moderator tribina: **Vehid Šehić**, predsjednik Foruma Građana Tuzle

Uvodničari: **Boško Šiljegović**, bivši predsjedavajući zajedničke komisije za reformu odbrane BiH
General pukovnik Sifet Podžić
Načelnik Zajedničkog štaba OS BiH
Marina Pendeš
Zamjenik ministra odbrane BiH

Vehid Šehić
predsjednik Foruma Građana Tuzle

Ja bih vam prvo zahvalio što ste odvojili vrijeme da prisustvujete javnoj debati o značaju članstva Bosne i Hercegovine u Partnerstvu za mir. Želim takođe da se zahvalim domaćinima ovih tribina, Inicijativi za razvoj i suradnju BiH, ured u Mostaru i Omladinskoj grupi Helsinškog

odbora za ljudska prava RS – Bijeljina. Mi smo sa ovim aktivnostima započeli u Sarajevu, a sada održavamo ove javne tribine u Mostaru, Bijeljini i Tuzli, kako bi pokušali građanima Bosne i Hercegovine na jedan drugačiji način i neposrednim kontaktom objasniti zašto je značajno članstvo Bosne i Hercegovine u evroatlanskim institucijama.

Ja bih se posebno zahvalio Bošku Šiljegoviću koji će biti jedan od uvodničara, a koji je bio inače predsjednik zajedničke komisije za reformu obrane Bosne i Hercegovine, i još je uvijek aktivan u toj komisiji. A moram posebnu zahvalnost dati i Generalu Sifetu Podžiću - načelniku zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH, što je uzeo aktivno učešće u cjelokupnom projektu.

Projekat «Partnerstvo za mir i BH društvo» smo započeli sa ciljem koji je jako bitan. Živimo u državi u kojoj mnogo procesa još uvijek nije završeno. To je za mene kao građanina ove države jako ponižavajuće. Sigurno da reforma nije završena do kraja i ostale su određene obaveze na vlasti u Bosni i Hercegovini da to ispune. A to je značajno jer u ispunjavanju tih obaveza Oružane snage Bosne i Hercegovine kao bitan segment mira i stabilnosti u Bosni i Hercegovini, treba da postanu ravnopravan član NATO saveza koji nije više samo vojna komponenta, nego i politička komponenta u Evropi. Time ćemo učiniti da Bosna i Hercegovina stvori pretpostavke za bezbjedniju i stabilniju budućnost nas koji ovde živimo. Meni je posebno drago što u radu ovih tribina učestvuju ljudi koji su imali aktivnu ulogu u čitavom tom reformskom procesu.

Zašto govorimo o značaju članstva BiH u Partnerstvu za mir? Država Bosna i Hercegovina je svojim ulaskom u Partnerstvo za mir stvorila ubjeđenje kod mnogih država da će moći sigurnije ulagati svoj kapital. Znači ovim činom, članstvom u Partnerstvu za mir, kasnije NATO savezu, sigurno da će strane investicije daleko lakše dolaziti u Bosnu i Hercegovinu nego sada, kad imamo nažalost nestabilno i političko, a samim tim i ekonomsko stanje. Sigurno da ovakvi pokreti i ovakve javne debate moraju biti i u našem susjedstvu. Jer nismo svjesni činjenice da

mного toga što se desi u Zagrebu ili Beogradu ima refleksije i u Bosni i Hercegovini. Mi ćemo aktivnostima sa našim prijateljima u te dvije države, ali i Crnom Gorom pokušati i tamo stvarati jednu pozitivnu atmosferu građana prema ovim institucijama.

Sigurno postoje podaci koliko stranih investicija je došlo u BiH nakon završetka čitave ove reforme, nakon Partnerstva za mir. Ono za što se zajednički moramo boriti je da se očuva finansijska potpora, ne samo prema oružanim snagama BiH, nego i ovim policijskim snagama. Međutim tu reforma ide jako sporo, jer ja ne mogu kao građanin ove države prihvatiti činjenicu da će nas skupo koštati članstvo u Partnerstvu za mir, da će nas skupo koštati članstvo u NATO savezu. Mi smo vidjeli šta znači ljudski život za vrijeme rata.

Ja bih za početak toliko, sada ću dati riječ gospodinu Bošku Šiljegoviću koji je bio predsjedavajući zajedničke komisije oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, koja je ovaj posao faktički dovela do kraja.

Boško Šiljegović bivši predsjedavajući zajedničke komisije za reformu odbrane BiH

Dame i gospodo, ja vas pozdravljam. Mislim da nije bilo neke velike potrebe za ovolikim uvodom. Ja sam mislio da će Bosna i Hercegovina biti stabilnija, bezbjednija ako bude članica Partnerstva za mir i članica NATO-a. Ovo što mi radimo je nastavak procesa koji smo mukotrpno radili u parlamentu. Mi polazimo od pretpostavke da jedan broj naših građana, ne zna baš puno ili dovoljno šta sve donosi prijem u Partnerstvo za mir, šta smo sve u tim procesima žrtvovali.

Ja sam imao sretnu okolnost da sam bio domaćin i jedan od ljudi koji je primio prvog ministra odbrane Ujedinjene Njemačke. Čovjek koji je imao, kako on kaže, težak zadatak da objedini dvije vojske koje su imale potpuno različite i vojne doktrine, i naoružanje i filozofiju razvoja država i tako dalje. I taj ministar Ujedinjene Njemačke vojske je ponosan što je on bio prvi ministar koji je objedinio te dvije vojske, što je u tom trenutku izgledalo prilično nemoguće. A onda je njemu kažem: «Vidite šta mi u Bosni Hercegovini radimo. Mi objedinjujemo tri vojske koje su u jednom momentu bile zaraćene strane».

Dakle, to je nešto što nema svoje cijene, i kako vrijeme bude odmicalo tek ćemo biti svjesni šta je urađeno po tom pitanju. Mi polazimo od pretpostavke da jedan broj naših građana zna da je prvi proces počeo u maju 2003 godine, veoma bojažljivo i stidljivo. U drugoj fazi je na čelu bio Ministar odbrane Bosne i Hercegovine Nikola Radovanović i Amerikanac kojeg vi znate - to je dr. Rafi Gregorijan.

U decembru 2005 godine usvojili smo dva krunska zakona, a to su Zakon o odbrani i Zakon o službi u oružanim snagama Bosne i Hercegovine, koji su kasnije bili kičma svega ovoga što radimo, sad što smo radili i što ćemo raditi u budućnosti. Tada je izgledalo nevjerovatno da ćemo s tim zakonima smanjiti oružane snage BiH na 10.000 profesionalnih vojnika, 1000 civila i 5000 hiljada rezervista. To je bilo nemoguće. Idemo od pretpostavke da radimo jedino u interesu naših građana, kažemo da je to postignuto sa velikim teškoćama, uz velike kompromise i da smo svi ponosni na to. Gospodin Šehić je govorio da će, osim tog bezbjednosnog aspekta, ta sigurnost sa aspekta bezbjednosti privući strani kapital, koji

treba da osjeti svoju ekonomsku sigurnost u Bosni i Hercegovini.

U ovim izlaganjima imamo potrebe da govorimo šta je Partnerstvo za mir, kad je pokrenuto od strane NATO-a. Imamo zemalja koje su članice Partnerstva za mir i kao Švicarska nisu članice NATO-a. Međutim Bosna i Hercegovina je jasno i snažno rekla da, osim ove prve stepenice NATO-a - Partnerstva za mir - mi želimo da BiH bude sigurna i bezbjedna i da će biti takva onog momenta kad postane, kad bude primljena u NATO savez. Pred građane izlazimo s nekim općim pitanjima, dozvoljavamo da nas ljudi pitaju osnovne stvari. Potpuno smo sigurni da veliki broj naših stanovnika i naroda i građana nije dovoljno upoznat s ovim. Mi naše građane upoznajemo, jasno i snažno govorimo da je Bosna i Hercegovina čvrsto okrenuta za taj program i Partnerstvo za mir. Sve ovo što proizilazi je da bi ispunili te uslove za prijem u NATO i Evropsku uniju i da su to strateški ciljevi Bosne i Hercegovine.

Ono što me hrabri ovih dana bez obzira na sve teškoće je to što je Ministarstvo odbrane uradilo i sa NATO-m uradilo jedan dokument, prezentacijski model. Taj model ima par svojih oblasti. Između ostalog to su politička i sigurnosna pitanja, odbrambena i vojna pitanja, javna diplomacija u upravljanju krizama i odgovore na vanredne situacije, administrativna pitanja, pitanja sigurnosti i zaštite resursa i tako dalje.

Vrlo kratko ću preletjeti ova politička i sigurnosna pitanja. Ona obrađuju, između ostalog, proces priključivanja Bosne i Hercegovine u NATO savez i prijem u Partnerstvo za mir. Bosna i Hercegovina je u maju 2007 godine potpisala proces planiranja i revizije - tzv. "PAT" - gde je određen 31 partnerski cilj BiH i NATO – a. Zajedno smo odredili te partnerske ciljeve, uspostavili smo koordinaciono tijelo na nivou Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, sa ciljem poboljšanja resornog djelovanja u Bosni i Hercegovini. Bosna i Hercegovina se opredjelila za ispunjenje ciljeva Partnerstva za mir. O njima će vam vjerojatno govoriti više načelnik zajedničkog štaba.

Bosna i Hercegovina će nastaviti punu saradnju sa međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju u skladu sa svojim obavezama iz Dejtonskog mirovnog sporazuma kao i svjetlu deklaracije sa samita NATO-a u Rigi.

U ovom dokumentu je također obrađeno i stanje u pogledu rješavanja viška naoružanja i vojne opreme. To je jako bitno. Mi smo od 1996 godine pa nadalje imali i još uvijek imamo višak naoružanja i vojne opreme, međutim sve je to stavljeno pod kontrolu. Do kraja 2007 godine uništeno je u industrijskim postrojenjima Bosne i Hercegovine 2952 tone nestabilne municije.

Ima još nešto, nešto što je ovde obrađeno a to je novina, nabavljanje, nošenje i držanje oružja i municije u vlasništvu građana bi trebalo da se uredi jednim novim zakonom. Mislim da je taj proces već pokrenut. Mi smo pokušali i da donesemo zakon o zaštitarskim firmama, odnosno agencijama i organizacijama. Mislim da je i to u podmakloj fazi.

Dalje, što se tiče stanja u oblasti deminiranja, donešen je Zakon o deminiranju na nivou Bosne i Hercegovine. Postoji strateški plan koji je urađen 2005, pa strategija protivminskog djelovanja i tako dalje. Ono što je još uvijek zabrinjavajuće je da je trenutno ukupna površina pod minama u BiH blizu 2000 km², to je nešto manje od 4 % od ukupne teritorije Bosne i Hercegovine, što je također jako zabrinjavajuće i što ima svoj uticaj na sveukupnu bezbjednost.. Nacrt novog strateškog plana 2009-2019, govori da bi trebali biti optimisti, jer po njemu BiH 2012 treba da bude država bez mina.

Dalje, u dokumentu su obrađene i oblasti ljudskih prava i zaštita manjina, vladavine prava, sudstvo, policijska reforma, borba protiv korupcije, borba protiv organizovanog kriminala, borba protiv trgovine ljudima, sigurnost granice, borba protiv terorizma, demokratska kontrola nad oružanim snagama. Ovdje ću se malo zadržati, pošto sam bio jedan od aktera toga. Jedan od vrlo značajnih segmenata kontrole tih procesa je upravo ta

civilna, odnosno parlamentarna kontrola. U dobro uređenim i modernim državama to je to je vrlo značajan segment.. Mislim da taj parlamentarni nadzor kod nas dobro funkcioniše. Na čelu te prlamentarne komisije sad je profesor Branko Zrno. Njegovi zamjenici su gospodin Džaferović iz reda bošnjačkog naroda i Slobodan Šaraba iz reda srpskog naroda. Ta komisija je, ja sam potpuno siguran, nešto najbolje što imamo parlamentu. To su ljudi koji imaju imaju potpuno slično razmišljanje kao mi, koji daju potpunu i snažnu podršku i ministru odbrane i njegovim zamjenicima Marini Pendeš i Igoru Crnaku, načelniku zajedničkog štaba i njegovim saradnicima.

Još jedna oblast je posebno obrađena, a to su odbrambena i vojna pitanja odbrambene reforme, glavni ciljevi odbrane, odbrambene reforme u Bosni i Hercegovini i tako dalje. Ovdje ću završiti i spreman sam kasnije odgovarati na vaša pitanja. Hvala.

General pukovnik Sifet Podžić Načelnik Zajedničkog štaba OS BiH:

Ja se prvenstveno želim zahvaliti organizatorima na pozivu za učestvovanje na debatama. Ja sam Sifet Podžić, načelnik Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

Najbitnije je u svemu da su ljudi koji su u poziciji da ovo rješavaju širokih pogleda i da vide koji je cilj krajnji partnerstva za mir. Definitivno bez odlaska u Brisel i bez uključenja u NATO savez i Evropsku uniju, nas mena nigdje, ni političara ni građanina ni bilo koga. Ja na početku moram krenuti od istambulskog samita NATO-a 2004 godine.

Vi znate da je Dejtonskim mirovnim sporazumom definitivno bilo odlučeno da je nivo odbrane BiH na nivou entiteta. 2004 godine, kada je Bosna i Hercegovina izrazila namjeru da pristupi - kako je to tada rečeno – kratkoročno u Partnerstvo za mir, a dugoročno u NATO. Na samitu je rečeno da BiH neće moći ući u integraciju zbog toga što ima dvije vojske, dva ministarstva odbrane, dva budžeta i tako dalje. Rečeno nam je da, ukoliko želimo ući u ove integracije, moramo izvršiti reformu odbrambenog sistema, napraviti jednu vojsku, jedno ministarstvo odbrane, jedan budžet, i onda razgovarati o tome. Na svu sreću, Parlament Bosne i Hercegovine je 2004 usvojio da vojsku dva entiteta, prenese na državni nivo. Tada je, kao što je gospodin Šiljegović naveo, formirana komisija za reformu odbrane. Imperativ te komisije nije bio samo da ispuni zahtjev alijanse, da pod svaku cijenu uđemo u Partnerstvo za mir i NATO, iako je to bilo opredjeljenje Parlamenta.

Onda su nastali ogromni problemi. Znete, jedan narod ne želi ukinuti služenje vojnog roka, drugi narod ne želi ukinuti ogromne rezerve i tako dalje. U svemu uspjeli smo naći kompromis, i napravili smo ova dva ključna zakona: Zakon o odbrani Bosne i Hercegovine i

Zakon o službi u oružanim snagama Bosne i Hercegovine.

Pet je osnovnih zadataka koji su tada stavljeni pred oružane snage BiH:

Prvi je učešće u operacijama kolektivne sigurnosti, u operacijama za podršku miru i samoodbrani, uključujući i borbu protiv terorizma.

Drugi je pružanje vojne odbrane Bosni i Hercegovini i njenim državljanima u slučaju napada. Ova druga misija je faktički glavna u svim vojskama. Mi želimo kolektivnu sigurnost, kolektivnu integraciju pod kišobran Evrope, pod kišobran u NATO-a. A kada postanete član saveza imate ugovore koji tačno obavezuju. Sve zemlje u regionu: Hrvatska, Srbija, Crna Gora, Makedonija i Albanija su izrazile isti cilj i istu namjeru i neke su na putu ispred nas, neke su malo iza nas.

Treći zadatak je pomoć civilnim strukturama vlasti u reagovanju na prirodne katastrofe i nesreće. Ja se stvarno ponosim, time što su tokom prošlog ljeta oružane snage Bosne i Hercegovine, pored svih naših silnih civilnih zaštita, ugasile 4 najveća požara u Bosni i Hercegovini. Ako interes države, interes građana stavite iznad svog interesa onda nije to problem. Pokrenuo sam i inicijativu sa načelnikom vojske Hrvatske, te Srbije i Crne Gore i u toku aprila mjeseca mi ćemo prebaciti u Mostar ili Čapljinu helikoptere i posebne jedinice, i mi ćemo biti spremni mnogo bolje ove godine da pružimo pomoć u elementarnim nepogodama.

Dalje, što se tiče protivminskog djelovanja u Bosni i Hercegovini, mi imamo bataljon deminera koji svake godine prebaci svoju normu, koji tako daje ogroman doprinos u čišćenju mina i ispunjavanju međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine. U tom smislu dakle mi smo iskoristili priliku da kreiramo nove oružane snage i da za kratko nađemo najoptimalnija rješenja.

U skladu sa preporukama Komisije za reformu odbrane, savjetima iz NATO štaba u Sarajevu i našom vizijom, Parlament Bosne i Hercegovine je donio ova dva zakona i Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je donijelo jednu vrlo važnu odluku 2007 godine u junu. Riječ je o Odluci o veličini, strukturi i rasporedu oružanih snaga na prostoru Bosne i Hercegovine. Odlučili smo da ova država financira 10.000 profesionalnih vojnika, 1.000 civila, i 5.000 aktivne rezerve. Teškom mukom smo došli na ovu cifru, bilo je mnogih koji su nas opstruirali i bili protiv ovoga. Želim da vam kažem da smo kroz ukidanje služenja vojnog roka i ukidanje masovne

rezerve dali strašan signal, a taj signal se strašno cijeni u Briselu. Kad smo mi to uradili, poslije nas Hrvatska je uvela dobrovoljno služenje vojnog roka. Pa su vidjeli da već nema odziva i mislim da će vrlo brzo biti ukidanje. Srbija je sada već uvela civilno služenje vojnog roka. E, u tim zakonima spada regulisanje i strateškog plana na nivou države. Danas imamo zajednički štab, imamo operativnu komandu, imamo komandu za podrške. Formirali smo tri pješadijske brigade, brigade zračnih snaga i protivzračne odbrane, brigadu tehničke podrške. Formirali smo i komandu za podršku, koja u svom sastavu ima komandu za obuku, komandu personala i komandu za logistiku. Sve je to bilo regulisano predsjedničkom odlukom. Zajednički štab i sve komande zajedničkog operativnog nivoa su u skladu sa standardnima i zahtjevima NATO saveza. Mi smo tu bili vrlo rigorozni. Trebalo je otpustiti negdje oko 4.000 profesionalnih lica iz vojske, trebalo je premjestiti, izmiješati sve dosadašnje komponente vojske i tako dalje. To se sigurno odrazilo i na naše građane, porodice koje su živjele od toga. Ipak, nažalost, mi smo to morali uraditi. Morali smo postaviti striktno kriterije: da vojnik mora imati najmanje završenu srednju školu, da ne može biti stariji od 35 godina, i tako dalje.

Svi mi u ovom smo vrlo svjesni da još uvijek imamo ratni dio vojske. Najveći broj ljudi u oružanim snagama su ljudi koji su prošli rat. Kada smo postavili ove oštre kriterije, onda smo morali otpustiti jedan dio ljudi. I tako da nam sada u oružanim snagama nedostaje oko 820 ljudi. Već sljedeće sedmice trebao bi izaći konkurs, gdje bi primili oko 300 ljudi. Ti ljudi su ipak najmanje opterećeni svime onime što smo ja i moje kolege prošle. Tu će biti mogućnosti školovanja, napredovanja i tako dalje do nekih visokih činova. To će biti ljudi koji će biti jezgro, koji će predstavljati Bosnu i Hercegovinu u NATO savezu.

Multietnički sastav: sve komande su multietničkog sastava, izuzev pješadijskih bataljona. Multietnički sastav vojske prestavlja novi izazov koji je garancija, ja mislim povjerenju svih građana Bosne i Hercegovine u oružane snage. Završili smo prvu fazu uspostave jedinica. Ja sam prvog decembra prošle godine na svečanosti u Rajlovcu zvanično izvjestio

Predsjedništvo Bosne i Hercegovine kao vrhovnog komadanta oružanih snaga, da je zajednički štab odnosno ministarstvo odbrane završilo postavljeni zadatak oko rekonstrukcije oružanih snaga, da su sve jedinice smještene na svoje lokacije, da su, da su restrukturirane onako kako je to njihovom odlukom bilo doneseno.

Ipak, napravljen je samo okvir i treba još mnogo toga uraditi. Zato se neću složiti sa gospodinom Vehidom da smo završili. Nismo završili, vojske su uvijek u tranziciji. A kako ta misija ispada u svijetu, tako se vojska

prilagođava i svoje formacije i tako dalje.

Ja ću da vas upoznam gdje su smještene te naše jedinice. Tri pješadijske brigade, brigada tehničke podrške i baza zračnih snaga su na svojim mjestima. Četvrta brigada ima svoju komandu u Čapljini i ima svoje bataljone u Bileći, Mostaru i Livnu. Peta brigada ima svoju komandu u Tuzli i ima svoje bataljone u Bijeljini, Kiseljaku i Zenici i Žepču. Šesta brigada sa komandom u Banja Luci ima svoje jedinice u Bihaću, Doboju, Prijedoru i Orašju.

U ovoj godini mi smo započeli, već je i naše težište na popisu viška naoružanja. Pozivamo vas medije, nevladine organizacije i sve, insistirajte i tražite da se Bosna i Hercegovina što prije oslobađa viška naoružanja. Ne samo što je to opasno za sve naše građane, jest opasno. Budimo realni: u ratu smo kao krtice skupljali naoružanje. Ko je god iz Evrope i svijeta ponudio bilo šta od naoružanja, mi smo sve prihvatili. Nama su sada magacini krcati sa dosta nestabilne municije. Ja molim insistiram, tražim

preko Ministarstva odbrane, preko Predsjedništva, Parlamenta i svih. Mi smo tačno definisali šta je to što nama treba za buduće oružane snage, za naše misije. Vršite pritisak, vršite pritisak na civilne vlasti da se oslobode toga.

Marina Pendeš zamjenik ministra odbrane

Ja mislim da se neću ponavljati, s obzirom da je ovo tematika koju su prethodni govornici već obrađivali. Ipak postojeće sigurno neke dodirne tačke u mom izlaganju sa gospodom koja su govorila prije mene, pa ću postaviti tri pitanja: Da li su partnerstvo za mir i NATO izazovi za BiH, šta se uradilo i koji su pozitivni efekti reforme odbrane, gdje smo sada i koji su to pozitivni efekti u društvu?

U momentu kada se predsjedništvo u 2001 godini na neki način opredjelilo jednim zaključkom da BiH treba biti članica partnerstva za mir i NATO-a, mislim da je to bio veliki izazov, prije svega misleći na tadašnji ustroj BiH, na ustroj oružanih snaga unutar BiH, jer su u tom periodu postojala dva entitetska ministarstva - dva ministra odbrane, tri vojske - odnosno tri komponente unutar ta dva ministarstva. Nakon toga su ipak ljudi koji su bili izabrani i u parlament i u predsjedništvo BiH donijeli jednu odluku zajedno sa predstavnicima međunarodne zajednice o tome šta je potrebno učiniti kako bi BiH krenula naprijed kako bi partnerstvo za mir bila sadašnjost a ne budućnost ili nešto čemu se teži, odnosno kako bi članstvom u NATO-u pomogli BiH svi zajedno da bude članicom EU.

Članstvo u NATO-u nije samo odbrambeni savez - svi znamo da je to ujedno i politički savez, i iz toga proizilaze obaveze. Obzirom da je prije

toga trebalo reformirati odbranu kao najosjetljivije pitanje, mislim da smo u BiH imali sreće, jer je u tom periodu bila velika većina ljudi u parlamentu, predsjedništvu i vijeću ministara koji su to vrlo ozbiljno shvatili.

Oni su pristupili reformi odbrane na način da su donesena dva zakona: Zakon o odbrani i Zakon o službi. Postojao je zaključak, odnosno potvrda od strane predsjedništva, formirana je zajednička Komisija za odbranu i sigurnost u oba doma parlamentarne skupštine koja je uveliko pomogla i parlamentu i vijeću ministara i ministarstvu odbrane. Usvojena je sigurnosna strategija, odnosno politika iz koje je proizašla odbrambena politika - a to su ustvari ova dva zakona koja su naslonjena na tu odbrambenu politiku potvrđenu od strane predsjedništva.

Pored ovoga iz proisteklih zakona pristupilo se reformi oružanih snaga. Moram vam dati do znanja da je 10.000 vojnika bio cilj. Predsjedništvo je donijelo odluku o veličini i strukturi, rasporedu i lokaciji oružanih snaga na način da je to postignuto koncezom - znači sve tri člana predsjedništva dali su potporu. Mi smo vodili računa o trenutnoj zastupljenosti naroda, po zakonu o odbrani BiH. Ministarstvo odbrane, odnosno oružane snage BiH čine predstavnici i pripadnici tri komponente nekadašnje vojske a to su vojska RS, FBiH i HVO. Vodili smo računa i o broju ljudi po popisu iz 1991, o perspektivnim lokacijama, o regionalnoj zastupljenosti. Iznášli smo jedno rješenje koje je u biti bilo prihvatljivo za sve i zašto smo mi dobili potporu u parlamentu.

Usvajanjem ta dva zakona i ove odluke predsjedništva postigli smo cilj koji je NATO dao pred nas, da bi smo mogli postati članica partnerstva za mir, a to je da smo uspostavili demokratski nadzor nad oružanim snagama. Državni parlament ima svoju ulogu u svemu jasno definiranu zakonima i ovlastima, imamo jedinstvene oružane snage i jedinstven lanac zapovjedanja. Prije usvajanja ovih zakona u 2005, mi smo imali administrativni i operativni lanac zapovjedanja koji je počinjao od predsjedništva ali su tada imali i uloge predsjednici entiteta, odnosno entitetski ministri iako je tada postojalo državno ministarstvo.

Mi sada imamo lanac koji počinje od predsjednika kao vrhovnog zapovjednika oružanih snaga, preko ministra - odnosno načelnika zajedničkog stožera, gdje poslije zajedničkog stožera postoje dvije organizacijske cjeline - a to su operativno zapovjedništvo na koje je naslonjeno 5 brigada, tri pješачke i brigada taktičke potpore i zračnih snaga i zapovjedništvo za potporu koje treba da osigura potporu i u personalu kao i finansijsku i logističku potporu tim svim brigadama odnosno tom cjelokupnom sustavu oružanih snaga.

Mislim da se povisio stupanj povjerenja u oružane snage BiH. Zahvaljujući usvajanju zakona o upućivanju u mirovne misije, bilo da se radi o pripadnicima oružanih snaga, policijskim ili državnim službenicima, mi smo postigli to da smo formirali u okviru koalicijskih snaga jednu postrojbu koja uništava neeksplozirana ubojita sredstva. Za sredstva koja se izdvajaju za tu postrojbu imamo punu potporu i od strane predsjedništva i od strane vijeća ministara ali i parlamenta, što znači to je naš zajednički projekat i zajednički cilj i svi smo zajedno učestvovali u tome. Mislim da je ta postrojba za uništavanje, iako broji samo 36 ljudi, bila jedan od ključnih razloga zbog čega smo pozvani u Partnerstvo za mir.

Dobili smo i jedinstven proračun zahvaljujući reformskom sustavu, za koji opet nismo sami mi kao ministarstvo odbrane pravili taj proračun nego smo kroz sesije zajedno sa zajedničkom komisijom oba doma parlamentarne skupštine i ljudima iz drugih sigurnosnih institucija i organizacija bilo da se radi o ministarstvu sigurnosti, SIP-i, OSI-i ili graničnoj službi zajednički pravili jedan prijedlog koji je načelno uvijek dobijao potporu u parlamentu. Morate znati da proračun državnih institucija, a samim tim i proračun ministarstva odbrane BiH ne ovisi samo o državnim institucijama nego ovisi i o entitetima zbog nedostatka zakona o fiskalnom vijeću, gdje se jasno definira pogotovo nakon uvođenja PDV-a koliki je taj omjer sredstava koji se dodjeljuje državi a koliko dobivaju entiteti.

Dobili smo oružane snage koje kroz zakon, kao prvo imaju zadaću da

čuvaju granice BiH, drugo da sudjeluju u mirovnim misijama i imamo obavezu za civilno-vojnu suradnju. Pored našeg sudjelovanja van granica BiH, gdje smo se pokazali kao osposobljeni i dorasli svim onim standardima za koje članice NATO-a kažu da trebamo dostići, mi smo to dostigli i pokazali da znamo. Mi sada pokušavamo, iako nas ne prate ostale institucije, da i unutar BiH kroz pomoć civilnim strukturama i stanovništvu damo svoj doprinos i da opravdamo svaku KM koju je poreski obveznik dao ministarstvu odbrane.

Vjerujem da ćemo uskoro imati jedan operativni centar na razini ministarstva odbrane.

Zbog nepostojanja određenih zakona na državnoj razini u smislu uvezivanja svih institucija od države do najniže razine nećemo biti u prilici na adekvatan način odgovoriti

određenim problemima izazvanim katastrofama koje se mogu desiti u BiH. Uprkos tome smo prošlog ljeta pokazali da su, bez obzira na nepostojanje svih tih procedura, Oružane snage BiH pomogle gašenju značajnog broja požara, zaštitile ljude i imovinu.

Trenutno razgovaramo o akcijskom partnerskom programu. Gospodin Šiljegović je nabrojao određene aktivnosti koje nisu samo u ingerenciji ministarstva odbrane, a koje je napravilo veliki dio posla a to samo je struktuiralo oružane snage, zbrinulo ljude. Ne kažem da su svi zbrinuti na onaj način kako su očekivali, ali ipak ovo je reforma gdje je značajan broj ljudi van sustava oružanih snaga, a ipak je na adekvatan način zbrinut. Moram ipak reći da je FBiH u tome ranije prepoznala koji su to pozitivni efekti, imamo određenih problema u RS, ali ja vjerujem da će u skupštini RS biti usvojen zakon koji će omogućiti daljnje povoljnije umirovljenje

za nekih 150 dosadašnjih pripadnika oružanih snaga kojima za mjesec dana ističe raspored.

Problemi sa kojima se ministarstvo odbrane trenutno susreće i koji ga sprečavaju da se konkretno bavi problemima jeste nepostojanje Zakona o državnoj imovini. Mi sada angažiramo značajan broj ljudi za čuvanje neperspektivnih lokacija, neperspektivne imovine bilo da se radi o pokretnoj ili nepokretnoj. Kada govorimo o pokretnoj, tu se može misliti na naoružanje i municiju koja se nalaze u nekim neperspektivnim skladištima. Da bi mi to osigurali, odnosno da to ne bi neko zloupotrijebio i kako bi očuvali određeni stupanj sigurnosti u BiH, mi angažiramo ljude, angažiramo dežurstva i plaćamo im hranu i smještaj i eventualno odvojen život. Smatramo da bi rješavanjem pitanja perspektivne i neperspektivne imovine sebe skinuli veliki balast - najmanje 30% svega onoga što nam može dati za daljnje aktivnosti.

Što se tiče viškova naoružanja, o čemu je govorio gospodin Šiljegović, mi imamo usvojen plan, bolje rečeno politiku rješavanja viškova naoružanja koju smo zajedno usaglasili sa predstavnicima međunarodnih organizacija - prvenstveno NATO stožera u Sarajevu, koji je opet potvrda da se u BiH dobro radi jer nijedna država u našem susjedstvu nema NATO u svojoj državi, nego svi imaju NATO predstavnike ali u NATO-u u Briselu. Mi smo se opredijelili da dio tog viška možemo prodati po nekim određenim uvjetima i Zakonima i svim onim ograničenjima na koji način se vrši prodaja naoružanja, ili ih uništiti ili donirati. Jedini problem je što još uvijek nije potpisan Sporazum sa vladama entiteta koji govori o načinima ili bolje rečeno o sudjelovanju predstavnika entitetskih vlasti u tom procesu. Još uvijek se nismo usaglasili da ne smijemo to naoružanje prepustiti entitetima kada je u pitanju prodaja, uništavanje ili doniranje.

Ipak je ta odgovornost na Ministarstvu odbrane BiH, jer je municija u vlasništvu Ministarstva odbrane. Sada predstoji reforma drugih institucija koje trebaju na neki način pratiti Ministarstvo odbrane. Vi znate da smo do kraja 2007 planirali preuzeti sve ovlasti od EUFORA u BiH, ali onda

se desio određeni politički problem odnosno ostavka predsjedatelja Špirića, tako da je ta politička situacija prolongirala preuzimanje ovlasti. Vjerujem da ćemo do kraja godine preuzeti ostatak ingerencija od EUFORA, čime ćemo pokazati da smo educirani osposobljeni i da sigurno možemo biti garant svakom građaninu unutar BiH kada je u pitanju njegova sigurnost, naravno u okviru zakona i onih ovlasti koje su definirane kao ingerencije ministarstva odbrane. Najbitnije je da se stvori mogućnost ili želja stranih ulagača da tržište BiH bude tržište u kome će biti određenog privrednog zamaha, a ne da BiH bude mjesto gdje će neko, uvjetno rečeno, odlagati otpad.

Budućnost BiH u biti zavisi od građana BiH, odnosno ljudi koji je predstavljaju. Ja vjerujem da je Ministarstvo odbrane dosad zajedno sa ljudima iz Parlamenta, Predsjedništvom i Vijećem ministara na adekvatan način radilo. Vjerujem da je jako bitna potpora građana BiH i da je jako bitno prezentirati učinjeno građanima, kako bi i oni sami koji imaju određene dvojbe, bojazni i razočarenja bili zadovoljni napretkom. Nisu svi jednako sretni zbog toga što postoje jedinstvene oružane snage, ali ja mislim da je bitnije da se prezentira šta znači kolektivna sigurnost, šta nam znači kada smo članica jednog saveza koji garantira sigurnost, šta znači kada mi unutar tog saveza možemo potpisivati određene bilateralne sporazume, koji se ne tiču samo odbrane i sigurnosti nego se tiču i privrede i educiranja i školstva. Mislim da su puno veći pozitivni efekti nego što su negativni. Negativni naravno moraju postojati, negativan efekat je taj što morate izdvojiti značajan dio sredstava na obuku i modernizovanje oružanih snaga i novu opremu koja mora biti kompatibilna sa onim snagama ukoliko upućujete u mirovne misije. Negativan efekat može biti taj što niko ne može biti siguran i ne može tvrditi da se nikome neće ništa desiti u nekoj mirovnoj misiji. To su ti negativni efekti, ali ipak kada se stavi koji su to pozitivni efekti i da cijela zajednica može dobiti više mislim da se taj rizik isplati. Evo toliko, ja sam tu ukoliko ima kakvih pitanja.

PITANJA

PITANJE MOSTAR: Gospodine Podžiću, ko kontrolira višak naoružanja i municije, odnosno, koliko je tog nekontroliranog?

General pukovnik Sifet Podžić: Upravo sam to htio reći. Ne samo što je ono nestabilno, ono je i nesigurno. Ja imam zadatak da sa našim vojnicima vršim osiguranje svega toga, i ja dnevno imam 903 vojnika na straži. Ti vojnici, dakle njih 903 bi trebalo da budu na obuci, trebalo bi da budu na školovanju i tako dalje. Oni moraju to čuvati, jer se nažalost naša vlast još uvijek bori oko toga tko će to prodati i čije će to, i ja vam iskreno kažem trenutno je to naša najveća smetnja. Ovo je problem koji trenutno nas u reformi dobro usporava.

PITANJE MOSTAR: Šta će biti sa vojnim školama i školovanjem profesionalnih vojnika u BiH?

General pukovnik Sifet Podžić: Dakle, kao što znate da nemamo vojnog školstva i procjenili smo da nećemo razvijati vojno školstvo u Bosni Hercegovini. Sad ću vam reći šta znači Partnerstvo za mir. Ulaskom u Partnerstvo za mir, školovanje naših starješina i vojnika se povećalo za 300%. Mi sada imamo negdje oko 260 ljudi koji se školuju u inostranstvu. To je ogroman broj za Bosnu i Hercegovinu. Ljudi su u najsavremenijim, najboljim školama, i civilnim i vojnim školama, od Amerike, preko Njemačke, Turske, Grčke i tako dalje.

PITANJE MOSTAR: Kakve su obaveze Bosne i Hercegovine, posebno naših vojnih jedinica u učestvovanju u misijama u NATO-u? Ovdje mislim na deminere.

General pukovnik Sifet Podžić:

Ako želimo u kolektivnu sigurnost, ako želimo u NATO, onda normalno moramo i nešto ponuditi. I mi smo toga i svjesni. Gledali smo da nađemo ono što je najracionalnije, najjeftinije, da ne bi koštalo ni ovu državu. Na žalost ekomomska moć naše države je takva da mi nismo mogli ponuditi, npr. dva aviona, da idu u sastav NATO/ kolektivnih oružanih snaga. Morali smo ponuditi ljude.

Mi trenutno imamo u mirovnim misijama u Iraku jedan vod za uništavanje neeksplodiranih ubojnih sredstava. Na putu je i Odluka predsjedništva Bosne i Hercegovine da se to pojača za još jedan vod koji bi išao na osiguranje lokacija.

Ja znam da neki to tumače ovako, neki onako. Dakle ako želite u nešto ući, morate nešto ponuditi. Mi trenutno NATO-u nudimo jedan, kao to zovu "nis capability". I trenutno smo, ja ću reći u svjetu, pored nas jedna Ukrajina, zemlja koja ima najbolji izgrađeni kapacitet za uništavanje neeksplozivnih bojnih sredstava. Tako da je potražnja za našim vojnicima ove specijalnosti.

PITANJE BIJELJINA: Mene interesuje zašto se svađate oko te vojne imovine između entiteta? Čas je vaša, čas je jednog entiteta, čas drugog. Drugo pitanje: Kada uđemo u NATO protiv koga ćemo se mi boriti ovdje OS BiH - protiv Srbije, Hrvatske ili Crne Gore, i hoćemo li kao NATO bombardovati opet Srbiju i tako odobravati to? Ili ćemo samo ići u Irak?

Šta imamo mi kao građani koristi od te vojske?

General pukovnik Sifet Podžić: Hvala lijepo. Pitanje je na mjestu i vrlo ispravno. Dakle morate prvo shvatiti što sam rekao da imovinom ne raspolaže vojska, nego Ministarstvo odbrane - odnosno Vijeće ministara. Onda Ministarstvo dijeli ono što je potrebno vojsci itd. Moć više nije u generalskim rukama nego je kod civila. Hajdemo biti malo realni ljudi, entiteti su imali svoje oružane snage, svoju imovinu. Federacija svoje, Republika Srpska svoje. Data je, dakle, odluka i od strane vlade RS i od strane Vlade Federacije da buduće oružane snage preuzmu svu imovinu koja je njima neophodna za dalji život i rad. I mi smo to napravili i uradili. Problem je nastao sa viškovima o kojima govori Boško Šiljegović. Šta uraditi sa tim viškovima? Bio je pripremljen jedan zakon kojim je rečeno da će se BiH riješiti viška naoružanja. BiH nije izvozila ništa, entiteti da. Entitetske vojske da, ali BiH ne. E vidite, postavili smo to pitanje i u Mostaru, da li je ispravno te viškove izvoziti, prodavati ili je ispravno uništiti ih? Kada je gospodin Radovanović 2005. predložio Zakon o prodaji lakog naoružanja, mi smo tada dobili ogromne političke poene u Evropi. Sada se odjednom nametnulo, nekim šaptačima, došaptačima i jednom i drugom premijeru da strašno puno para entiteti mogu zaraditi od prodaje viška naoružanja i municije.

I jedan i drugi premijer Vlade imaju opravdane razloge da traže da se dio tih sredstava prepusti Vijeću ministara, odnosno Ministarstvu odbrane za troškove, a da se ostatak novca vrati entitetskoj Vladi da bi oni isplaćivali ratne dugove. I jedna i druga Vlada su ostali jako puno dužni građanima što su im mobilisali traktore, buldožere itd.

Sa druge strane ja bih volio da sam kao kolega Zdravko Ponoš u Srbiji, koji je od svih kasarni, oružja koje je prodao, riješio, sav novac vratio nazad u vojsku. Kupio bih novo oružje, modernizovao kasarne, možda kupio i avione. To i jeste sada problem, nadam se da je pred završetkom u sledećoj sedmici i to je pored svega onoga što ste dodali jako puno sporova.

Drugo vaše pitanje. Protiv koga ćemo se boriti? Ja sam rekao da se ni protiv koga nećemo boriti. Nećemo se mi ovdje boriti niko protiv nikoga. Ja i moj kolega Josip iz Hrvatske, Zdravko Ponoš iz Srbije i moj kolega Jovan Lapčević iz Crne Gore potpisali smo iste sporazume da svi hoćemo da se bavimo nečim drugim, da vojsku koristimo za nešto drugo i hoćemo da svi idemo u istu kolektivnu sigurnost u Partnerstvo za mir i hoćemo da idemo u NATO savez. A koristi od NATO saveza mogu imati svi građani BiH. Navešću vam ovdje jedan primjer: gospodin Ivo Crnadak i ja smo prošle godine bili na konferenciji koalicioničkih snaga u Bahreinu. Po završetku konferencije, pošto je naš komadant voda imao fenomenalan brifing gdje su svi bili oduševljeni u toj sali i nije bilo zemlje iz koje nisu bili predstavnici. Na kraju konferencije rečeno nam je: „Gospodo rat u Iraku je negdje pri kraju. Kreće faza rekonstrukcije i obnove Iraka - prvenstveno vodnog i energetskeg sistema. Pravo ulaska firmi u Irak imaju zemlje koje imaju svoje vojnike u misiji. Znaete šta sam ja vidio? Ja sam odmah tu vidio Energoinvest, Hidrogradnju, ostale firme iz BiH. Po povratku sam to prenijeo na relevantna mjesta. To je jedan od doprinosa naših 36 ljudi u Iraku.

PITANJE BIJELJINA: BiH je bila poznata u bivšoj Jugoslaviji po namjenskoj vojnoj industriji i značajan faktor privrede BiH. Kako ocjenjujete perspektive daljeg razvoja namjenske industrije u BiH u kontekstu Partnerstva za mir? Da li očekujete intenziviranje razvoja vojne industrije ili da će doći do nekih drugih tendencija?

General pukovnik Sifet Podžić: „Hvala na pitanju. Vidite, sada ovdje ni Ministarstvo odbrane nema više udjela. Ovo je sada sasvim pod Ministarstvom vanjske trgovine i ekonomskih odnosa. Dakle ja se ne pitam uopšte, a mislim da Ministar vanjske odbrane treba dati samo saglasnost da se nešto obavi.“

Vehid Šehić: „Ja moram reći da od te industrije nema ništa i da se zna kako je JNA, bivša država razvijala vojnu industriju. Nikada nije ništa koncentrisala na jednom mjestu nego je nešto bilo u Rajlovcu, Slavenskom

Brodu, Banja Luci, tako da mnoge stvari koje su rađene nekada, više ne mogu vratiti u Slavskom Brodu i drugim mjestima gde smo imali vojnu industriju."

Boško Šiljegović: Samo da dodam da će vjerovatno u tim objektima bivše namjenske industrije, koji će biti dodjeljeni lokalnim zajednicama, biti moguće pokrenuti neke perspektivne proizvođačke kapacitete ili nešto drugo što je u interesu lokalnih zajednica.

PITANJE BIJELJINA:

Ja sam izbjeglica iz Sarajeva, član sam Udruženja izbjeglih i raseljenih lica. Slažem se s generalom, slažem se s vama, ali ja imam svoj drugi pogled na te stvari. Prvo ne slažem se što je taj jedan dio NATO – a, proizvodi krize u svijetu, ruši nam pa nam sad daju kredite da pravimo. Tako su uradili i u Iraku, a ja vam kažem da je Irak jedan častan i čestit narod. Evo gospodin Podžić je pomenuo Hidrogradnja je moja tamo radila, bila je šesta po investicijama. Onda pitanje mirovnih misija. Ne može ni ta Amerika raditi ono što ona hoće, zavadi nam ljude pa ti naši ljudi idu tamo da se bore, da čiste minska polja, a gospodin Podžić je rekao da mi imamo i naša minirana polja.

Isto tako: Njemačka se ujedinila - a nas razjedinila, razbila nam Jugoslaviju, ona i Austrija. Amerika kada je vidila i ona se uvalila u to. To je moj pogled. Ja imam 73 godine, zapamtio sam Drugi svjetski rat. Meni se u tom ratu ništa nije dogodilo, kao što mi se sada dogodilo. Sada sam izgubio oca u ratu, sve mi je porušeno, protjeran sam. Ne možemo se vratiti.

Slažem se s generalom i vama da se mora raditi na zajedničkom životu. Svaka nacija ima u sebi svoje loše momke. To je nepobitno. Daj da se borimo da danas tih loših momaka među nama ne bude. Odrastao sam među muslimanima i Bošnjacima. Isto tako, pitanje minskih polja u BiH se mora riješiti, mora se nešto činiti da se ljudi mogu vratiti na svoju imovinu. Ako ne može nema sigurnosti.

General pukovnik Sifet Podžić: Hvala vam prije svega za pitanje i komentare. Vi ste već postavili globalna pitanja Amerike, pitanja odnosa u svijetu, EU, pomjeranja, gdje su naftni izvori, plin i tako dalje. Moglo bi se komentarisati, ali definitivno ne želim. Želim vam samo jednu stvar objasniti, ovdje gdje ste malo pomiješali. Posebno je jedinica za deminiranje, a posebno jedinica za uništenje. Oni koji su za uništenje, oni tamo se skupe na jedno mjesto i pale s tim mašinama itd. Nama to nije dozvoljeno da radimo u BiH sopstvenim snagama, to rade ovi stranci. Zato smo mi mogli poslati u Irak deminere. Ja lično nikada neću dići ruku da naši demineri idu van u misiju, prije nego što zadnju minu u BiH očiste.

Vehid Šehić: Ja moram reći da bi mi kao pripadnici zajedničkog društva i ljudi koji nismo u vlasti trebali da izvršimo pritisak na vlasti da što više posla oko deminiranja povjeri OS BiH, da oni urade taj posao i samofinansiranja iz jednog prostog razloga jer ja pratim neke druge stvari, nisam političar kao Boško, ali se bavim politikom. Upravo ovo što je govoreno – demineri iz stranih organizacija ili privatnih organizacija znaju po 4-5 puta čistiti isti minsko polje i naplaćivati. Tu je veliki biznis, treba izvršiti pritisak, ako već imamo OS, kad imamo tako kvalitetne deminere, a zašto ti ljudi ne bi to radili jer će učiniti onu svoju mirnodopsku ulogu. Pomoći će ljudima da koriste svoju imovinu što je jako bitno za povjerenje nas građana oružanim snagama.

General pukovnik Sifet Podžić: Izvinite, ali ovdje moram svakako nešto dodati. Mi smo od 2004. do danas otpustili oko 240 deminera iz oružanih snaga. Mi ih obučimo, školujemo, čak je bilo momaka koje smo u Velikoj Britaniji školovali. Tada jednostavno dođe civilna organizacija i ponudi

im duplo veći novac. Pošto oni imaju vojničku platu, mi njima dajemo i po neki dodatak na to deminiranje. Onda dođu Slovenci i ponude još veće plate i naravno čovjek skida uniformu, ide. Od 2004. godine nam je otišlo njih 246, pa zato stalno moramo obučavati nove i nove. Tako da se u potpunosti slažem sa gospodinom Šehićem.

PITANJE BIJELJINA: Ja prvo želim da kažem da pretpostavljam da većina građana nema uopšte dilemu da je Partnerstvo jedan put koji svima treba da stvori jednu sigurnost prvo za našu djecu. Ko je preživjeo rat, a svi smo ga ovdje preživjeli i apsolutno ne bih želio da moje dijete preživi još jedan rat na ovim prostorima. Ali u to Partnerstvo idemo i drago mi je da idemo sa zemljama u okruženju.

Ono što želim da vam postavim kao pitanje, jedna je stvar da li u tim pregovorima i u u tom partnerstvu postajemo neki kišobran - nekakvo mjesto za nekakve bojeve glave okrenute prema Rusiji i Kini? Da ne budemo neka tampon zona između te Evrope i NATO-a sa jedne strane i zemalja sa istoka sa druge. To je jedno pitanje.

Drugo pitanje, ekonomske implikacije, ne vjerujem da ćemo mi u NATO ući sa naoružanjem koje je u standardima modernih armija trofejno. Vjerovatno ćemo u neko dogledno vrijeme morati da budemo opremljeni prema standardima NATO - a. Šta to košta BiH i nas kao građane, kao poreske obaveznike, koliko će to nas koštati?

I posljednje pitanje koje je više za politiku, nije za vas. Shvatam da vojska, Armija BiH ima sjajan razvojni potencijal. Jedno je ovo što je govorio gospodin Podžić, imamo te neke kapacitete. Ovdje u bijeljini postoji remontni zavod „Orao“ koji još uvijek važi za jednu dobru firmu koja može da održava, servisira, poznata u svijetu. Ostalo je još tih da kažem repova tih firmi po BiH, da li će neko da to uveže? Kasarna u Bijeljini je nekih 250 duluma, evo je u centru. To je najveći razvojni potencijal Bijeljine. Trenutno imamo 250 duluma zemlje u centru grada, koja je interesantna i investitorima i svemu drugom. I takva je situacija i u Tuzli

i u Sarajevu - ima tih kasarni koje vjerovatno neće biti korištene. Da li neko razmišlja i u tom pravcu?

General pukovnik Sifet Podžić: Hvala vam lijepo. Neka pitanja ću svakako prepustiti Bošku. Prvo pitanje kišobrana i okrenutosti prema Rusiji, Kini itd. Opet je to globalno pitanje kome se da raspravljati. Vi znate da van nas ima puno punopravnih članica NATO - a, dalje od nas prema Rusiji i Kini, i Bugarska i Mađarska i Rumunija su punopravne članice NATO saveza. Ja to ne bih tako gledao. Istina je da sada postoji ova zategnutost zbog tih raketa koje postoje gore u Poljskoj. Jedna Bjelorusija je članica Partnerstva za mir, doduše 10 godina i ne ide naprijed. Mislim da će se više potpisivati partnerstvo, sada govorimo geostrategijski, sada je više pitanje Ukrajine, koja je takođe negdje na pola - pola interesa prema Rusiji, pola - pola prema NATO – u. Ali kažem, globalna su pitanja, i ne vjerujem da će ovaj prostor BiH i Srbije i Crne Gore biti iskorišten za te stvari i mislim da to nije cilj. Pogotovo što imamo zemalja članica NATO saveza koje su dalje od nas.

Što se tiče vašeg drugog pitanja: Ja ću biti realan i vi ste potpuno u pravu - mi imamo dio naoružanja koje je sada kompaktilno totalno sa NATO standardom, jer vi znate da je Vojska Federacije poslije Dejtona zbog izjednačavanja balansa primila dosta naoružanja i opreme od SAD, Francuske, Njemačke, Engleske. Zato će nas sada skuplje koštati da se toga oslobodimo nego što to i vrijedi. Jer mi smo kao krtice, znate. Šta je god ko nudio, mi smo svašta navlačili. Zato danas imamo 32.000 tone municije koju moramo uništiti. Već sam rekao da svakodnevno angažujem 901 vojnika da drži stražu oko toga, a da ne govorimo o ovom drugom dijelu što nam treba, što nam nije pod kontrolom, to je ispod jastuka. Mi imamo za neki kraći period kompaktilne puške i tenkovi su naši ostali, i za njima se i te kako dobro traga i traži. Ali je realno i definitivno da ćemo vrlo brzo morati početi sa modernizacijom podizanja NATO standarda i istina je da će to koštati i mene i vas i sve nas. Kolike su cijene, ja o tome ne mogu govoriti, politiku vodi Vijeće ministara, ali će morati ići modernizacija. Što se tiče kasarni, to je pitanje koje, mislim da

smo se mogli pohvaliti. Sa 264 kasarne, koliko je u BiH postojalo u obje vojske, danas ih je 72. Ja sam u prošlom mjesecu insistirao kod Predsjedništva BiH da možemo još reducirati kasarni. I evo mogu vam sa zadovoljstvom reći da je Predsjedništvo donijelo odluku za iseljavanje iz 8 kasarni od kojih su tri vrlo velike. Dakle, gasimo kasarnu u Tuzli i selimo se u bazu „Orao“, gasimo kasarnu u Zalužanima jer je Vlada RS upravo zbog razvojnih projekata tražila da razvija Zalužane, a selimo se na Kozaru i gasimo kasarnu u centru Sarajeva. „Maršalka“ je otišla davnih dana, „Safet Zajko“ na Alipašinom takođe.

Što se tiče Bijeljine i ovdje smo bili korektni. Ja sam rekao da bataljon koji ostaje u Bijeljini ne treba da drži tu kasarnu i spreman sam uvijek i u svako doba ako traže da dam svoju saglasnost uz svoj potpis. Ne treba ovoliki dio, koliko je dio vojske, ali tu su se pojavile druge vojske. Državna Granična Služba

traži dio kasarne u Bijeljini da smjesti svoje ljude, da ne bi plaćali zakupninu, i grad nam je tražio i ja sam to potpisao. Mislim da je čak i odluka Ministarstva da treba jedan dio da se odsiječe zbog putne komunikacije koja treba tu da prođe. Mi smo dali saglasnost i tu će sigurno biti još redukcija. Pogotovo kako nam ove međunarodne snage odlaze, mi posjedamo te objekte jer su oni bolji i mi ćemo još dosta kasarni vratiti društvu, građanima za razvoj. Ali dozvolite mi još jedan podatak. Danas postoji 28 kasarni koje čuvaju vojnici OS BiH i u kojima nema nikoga. Ja sam do sada pisao pedeset akata da to preuzme neko. Znači: svi se interesuju za Dom vojske u Sarajevu, svi ga hoće, a niko neće da preuzme skladište u jablaničkom potoku koje je prazno. Postoji mnogo skladišta po šumama, po Romaniji... To neće niko da preuzme i ja moram to sve obezbijediti.

Boško Šiljegović: Pokušaću na pitanje odgovoriti vrlo kratko. Ja sam već pokušao da u jednoj rečenici kažem da sva nepotrebna imovina mora da se ustupi lokalnim zajednicama. Što se tiče drugog pitanja, ja sam potpuno siguran da se ne razmišlja objedinjavanju ili saradnji neke namjenske industrije na prostorima bivše Jugoslavije. Možda će u nekoj fazi u NATO alijansi, kada budemo svi, neko da kaže: „Evo imamo ove segmente, treba uraditi ovo...“, ali za sada ja mislim da nema šansi. Evo pokušao sam vam vrlo iskreno da vam kažem.”

General pukovnik Sifet Podžić: "Koliko ja znam, jedino radi fabrika municije u Konjicu, jer je uspjela brzo da se prebaci sa kalibra 7,62 na 5,56 i oni izvoze nešto malo te municije. Mislim da je ostalo sve stalo, to je definitivno u nadležnosti Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa. Znam da radi remontni zavod, znam da smo mi naše gazele gore u Banja Luci sada remontovali, to je ono što mi od tih kapaciteta lično koristimo. Međutim, potrebe su nam sve manje i manje. Ali ja ipak mislim da će doći vrijeme, bez obzira kako je sada, da će i BiH i Srbija i Hrvatska raditi na nekom novom tenku. Ovo je vojničko mišljenje.

Vehid Šehić: Sigurno je da ćemo se protiviti prodaji kontrolisanog dijela naoružanja iz jednog prostog razloga jer smatramo da se to može pretvoriti u vrlo kvalitetni čelik i prodati ga kao čelik, a ne kao oružje za ubijanje. Naša moralna obaveza je da ne učestvujemo u trgovini oružja da bi se ljudi ubijali. To što oni duguju građanima po raznim osnovama i to se da riješiti u ovoj državi ima para i mi znamo gdje ima para, mi te pare vidimo kada hodamo BiH. Treba ih natjerati da konačno kao što rade u Hrvatskoj, kao što će raditi i u drugim državama da određene stvari ne mogu zastarjevati, a da imamo toliko ratnih profitera

i tako ja ne bih bio pristalica da država prodaje naoružanje.

Ono što ćemo mi pokušati, i tu je general govorio, da upravo vojske BiH, Hrvatske, Srbije i Crne Gore imaju što više mirnodopski karakter, da pokažu apsolutnu solidarnost između sebe kada je u pitanju pružanje međusobne pomoći u cilju spašavanja ljudi. General je govorio o požarima, e tu mi vidimo saradnju ovih naših armija i mislim da će se tako graditi i povjerenje građana ovih država.

Odnos prema NATO-u, isto mogu tvrditi da naša zemlja nikad neće biti iskorištena za neke poligone iz jednog prostog razloga, general to bolje zna. U Tuzli postoji aerodrom sa najboljim geografskim položajem od tri aerodroma u bivšoj Jugoslaviji. Od onog trenutka kada su Amerikanci njega napustili i otišli dalje prema istoku, mi nismo prvi štit. Ne samo štit za rakete, nismo ni štit za trgovinu ljudima, drogom i svemu ostalom. Imamo sada Bugarsku, Rumuniju, Tursku - tamo oni imaju svoje baze. Mi moramo konačno natjerati državu da pravi državnu strategiju mira, kao elementa ljudske sigurnosti u najvišem smislu riječi. Ne samo u fizičkom nego u socijalnom, političkom, ekonomskom. Eto, hvala vam velika

PITANJE TUZLA: Hoću da se zahvalim i žao mi je što nas je u ovako malom broju. Ovo je samo jedan dokaz kako su političari uspjeli da građane zabrinu samim sobom, a ne onim što je pozitivno. Svako veče na TV-u možemo vidjeti mnogo maloljetničke delikvencije i tako se samo odvlači pažnja od onoga što je prioritet. Da se uradila ta reforma policije sigurno bi da BiH i prije ušla u NATO. To je izgleda jedan proces koji ne odgovara političarima, jer se ovlasti sa entitetskih prebacuju na državni nivo, jer tu sada imamo jednog ministra i načelnika štaba koji rukovode tim jedinicama. Tako bi isto bio jedan direktor policije koji bi rukovodio svim policijskim strukturama.

Ja sam bio u vojsci 22 godine. Prošao sam kroz onaj Titov sistem, gdje smo školovani za svoj sistem gdje je NATO bio daleko. 2004 sam izašao iz vojske i znam da je to jedini put u ovom trenutku u Evropu i jedini je

spas NATO savez za BiH pogotovo iz ovog razloga što samo ovakva zemlja kakva jesmo.

Kada ste u jednoj situaciji kao što su policijske strukture i posao koji radimo, a radimo ga tako da ne postoje entitetske granice, bitan je kriminalac da se uhapsi. Mi smo imali ovdje na području Tuzle izuzetnih rezultata u rješavanju razbojništva, gdje se pokazalo da su dobra saradnja sa centrima bezbjednosti Doboj i Bijeljina samo jedan od preporuka da se postigne ta jedinstvena struktura. Jer, kada se razbojništvo izvrši u centru Tuzle i kada vi u četrdeset minuta u Ugljeviku uhapsite počinioca, to znači samo mogu stvarno profesionalci i ono što se kaže ljudi koji ne poznaju granice niti politiku i to je ono sigurno što našim političarima ne paše.

Ja vam još jednom čestitam. I ovo što je Vehid govorio oko ovog naoružanja, ja znam žalosno bi bilo da se to naoružanje prodaje, jer ta municija je namjenjena samo za ono rusko naoružanje koje posjeduju samo afričke zemlje, to nema niko u svijetu više, NATO to ne koristi znači to se samo može prodati onoj sirotinji dole.

Još bih htio reći za deminere - ovo što je urađeno na prostoru BiH - najviše posla su uradili pripadnici oružanih snaga. Imate situacija, a bio sam i svjedok da ove razne firme dođu i prođu terenom kroz koji su već prošle oružane snage i očistile to, da sebi upišu te lokacije i uzmu pare a poslije se traže pripadnici oružanih snaga da to deminiraju i bilo bi pošteno da se tim momcima i da takav posao da urade.

Vehid Šehić: Ono što je jako ružno i što je načelnik već rekao, što je sada najgore. Obučite deminera, uložite u njega velike pare, a država ne da para da im se obezbijede solidne plate, jer je to opasan posao. Pa onda taj deminer napusti vojnu službu i ode kod privatnika. Ja samo govorim o odnosu jednog segmenta vlasti prema nama samima.

PITANJE TUZLA: Samo kratko vezano za ovo što ste govorili, dolazim iz nevladinog sektora koji je već 12-13 godina aktivno pokušava pokušava vršiti pritisak na Bosanskohercegovačke vlasti i kritikovati BiH vlasti zbog pogoršanja aktuelne situacije građana BiH. Sada sam, evo, u situaciji da kritikujem nevladine organizacije zato što se većina njih nije pojavila danas ovdje.

Imam dva pitanja, prvo je kako vi kao eksperti objašnjavate disproporciju, a po rezultatima ankete koju upravo imam pred sobom, između onoga što su građani izjavili u anketama da ne znaju dovoljno i da bi željeli da nauče da čuju nešto o tome i nezainteresovanost građana na ovakvim tribinama da se pojave da čuju šta je to Partnerstvo za mir?

Drugo pitanje je vezano ponovo za neaktivnost civilnog sektora BiH. Šta uraditi onog trenutka kada BiH stekne nekakve uslove za ulazak u NATO, da li će ulazak u NATO ići preko eksperata, preko vlasti BiH ili će se prepustiti da to građani odlučuju na nekakvom referendumu jer činjenica je da su građani sve više i više pasivni.

Boško Šiljegović: Evo ja ću dati svoje mišljenje na ovo prvo pitanje. Nažalost kod nas politika je ono što naš narod kaže „skreni temu na Kemu“. Potpuno sam siguran da naši građani nisu, ili da su vrlo malo educirani i znaju o partnerstvu za mir i NATO-u. Na kraju krajeva i ova anketa je to pokazala. Ova nezainteresovanost je upravo ovaj slučaj da su oni opterećeni drugim stvarima. Od socijalnih ekonomskih, političkih, regionalnih, ne mogu nas zaobići ni regionalni niti globalni procesi. Potpuno je jasno da niko u BiH nije ravnodušan na sve ovo dešavanje u

Srbiji, Makedoniji, Crnoj Gori, Kosovu pa i Hrvatskoj. Ja djelomično opravdam naš narod i građane i tu njihovu nezainteresovanost, jer su oni zabrinuti i opterećeni drugim problemima. Dakle, politika to vrlo vješto radi. Dakle na ovaj prvi dio ja mislim da to oni vješto rade, pogotovo sa aspekta ekonomije, socijalnih zbivanja.

Međutim ovdje danas treba pohvaliti medije. Mi smo kroz ovaj projekat imali problem medijske nezainteresovanosti. Danas su mediji pokazali veliko interesovanje, čak pet-šest medijskih kuća je danas uzimalo izjave od nas. Ali znači moramo sa svih pozicija djelovati. Možda će veći efekat imati mediji danas nego da je danas bilo 50 ljudi.

Marina Pendeš: Ja smatram da je inače nedovoljna medijska zastupljenost afirmativnih procesa u BiH, što smo rekli na početku. Ima toliko dobrih stvari koje se dešavaju u BiH, a o kojima ne možete pročitati u novinama ili bilo kojem vidu medija. U medijima uglavnom imate udarne naslove koji u biti plijene pažnju, a koji nisu napisani ni po onim novinarskim pravilima. Ali i to je na neki način vođenje politike. Smatram da se u zadnje četiri godine dosta toga uradilo, a nije se dobro prezentiralo. I kada je u pitanju ne samo reforma odbrane, nego i reforma finansijskog sustava. I kada je u pitanju pravosuđe ima dosta toga što se treba uraditi, ali je i dio napravljen.

Mislim da mediji nisu odigrali, ili nisu imali ulogu koju su trebali imati, a to je afirmativna uloga, nego su samo omogućili onima koji su protiv reformskih procesa i napretka u BiH samo alibi za zatezanje i stvaranje opće nesigurnosti kod naroda.

Drugo kada je u pitanju referendum za ulazak u NATO Savez, ja mislim da bi to trebala biti politička odluka i da se referendumom može manipulirati. Gledam na iskustva iz susjedne Hrvatske, gdje su ljudi dosta toga napravili. Ja ne znam šta će sigurno biti, ali pretpostavljam da će u Bukureštu dobiti pozivnicu za NATO. Mi svi znamo da puno toga ima što ni oni u Hrvatskoj nisu napravili, ali su daleko više napravili nego mi

u BiH. E sad vi uvijek imate nezadovoljnika u društvu i ljudi koji misle da im nešto treba pripasti, a da ne moraju prstom mrdnuti. Mi smo država koja je ustrojena tako kako je ustrojena za ralik od naših susjeda, koji imaju jednostavniji ustroj, nemaju entiteta i kantona, uglavnom su centralizirane vlasti kod naših susjeda, tako da ja osobno mislim da to ne treba na referendum.

Vehid Šehić: Ja sam protiv referenduma iz jednog prostog razloga zato što ni naši građani ne trebaju da znaju sve o partnerstvu za mir ni o NATO-u. Idite, napravite ankete u Njemačkoj ili Francuskoj, pa pitajte njihove građane ono što mi hoćemo da pitamo naše građane. Njih to ne interesuje, njima je bitno da im je partnerstvo za mir garancija mira. To su stvari koje treba na jedan fini način prezentirati građanima BiH i šta će to značiti u ekonomskom, socijalnom i političkom smislu. Mi smo razgovarali sigurno da se može napraviti neki mali sa ovim bitnim stvarima oko Partnerstva za mir, i podijeliti ga građanima BiH. Mislim da mi ovako ranjivi ne bi trebali razmišljati koliko će to koštati ovu državu ukoliko ovdje više nikada ne bude rata, a mi znamo šta je rat. Eto toliko, hvala vam velika.

Dodatak 1:

Šta je Partnerstvo za mir?

Program Partnerstvo za mir pokrenut je od strane NATO januara 1994. godine. Cilj Partnerstva je da unaprijedi stabilnost i bezbjednost u čitavoj Evropi. Ono je postalo mehanizam za angažovanje više od 40 zemalja na evropskoj bezbjednosti kroz civilnu i vojnu saradnju i razmjenu informacija. Prvobitni poziv bio je upućen svim zemljama članicama Savjeta evroatlantskog partnerstva (Euro-Atlantic Partnership Council - EAPC) i Organizaciji za evropsku bezbjednost i saradnju (OSCE). Ovaj program sada obuhvata 27 država, a Irska i Hrvatska su posljednje koje su pristupile.

Sve članice Partnerstva za mir istovremeno su i članice Savjeta evroatlantskog partnerstva koji pruža sveobuhvatan okvir za saradnju između NATO i zemalja njegovih partnera. Međutim, Partnerstvo za mir je očuvalo svoj posebni identitet u okvirima EAPC i zadržalo svoje osnovne elemente i procedure. Zasnovano je na bilateralnom odnosu između NATO i svake od zemalja koje su pristupile programu Partnerstvo za mir.

Pristupanje Partnerstvu za mir

Svaka zemlja koja želi da pristupi Partnerstvu za mir prvo se poziva da potpiše Okvirni dokument. Pored toga što određuje ciljeve Partnerstva, taj dokument sadrži osnovna načela na kojima se program zasniva. Svojim potpisom, zemlje potvrđuju svoju političku privrženost očuvanju demokratskih društava i poštovanju načela međunarodnog prava. One potvrđuju svoje opredjeljenje da u dobroj vjeri ispunjavaju obaveze iz Povelje Ujedinjenih nacija i načela Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima:

- da se uzdržavaju od prijetnji ili upotrebe sile protiv teritorijalnog integriteta ili političke nezavisnosti bilo koje države,

- da poštuju postojeće granice i da sporove rješavaju mirnim sredstvima.

One, takođe, potvrđuju svoju privrženost Završnom aktu iz Helsinkija i svim narednim dokumentima OSCE-a, kao i ispunjenju dužnosti i obaveza koje su preuzele na planu razoružanja i kontrole naoružanja.

Nakon potpisivanja Okvirnog dokumenta, sljedeći korak u postupku pristupa za svakog partnera jeste da podnese NATO Dokument o prezentaciji (Presentation Document). Taj dokument ukazuje na korake koji će biti preduzeti da bi se ostvarili politički ciljevi Partnerstva, vojne i druge potencijale koje partner namerava da stavi na raspolaganje za potrebe Partnerstva i konkretne oblasti u kojima partner želi da ostvaruje saradnju sa NATO.

Na osnovu izjava sadržanih u Dokumentu o prezentaciji, i naknadnih prijedloga od strane NATO i zemlje partnera, zajednički se razrađuje i usvaja Individualni program partnerstva (Individual Partnership Programme - IPP) koji se odnosi na period od dvije godine. U IPP se navode politički ciljevi partnera u Partnerstvu za mir, vojni i drugi potencijali koji će biti stavljeni na raspolaganje za potrebe Partnerstva, širi ciljevi saradnje između partnera i Alijanse u različitim oblastima saradnje i konkretne aktivnosti koje treba sprovesti u svakoj od tih oblasti.

Svaki partner zasebno bira aktivnosti prema svojim individualnim zahtjevima i prioritetima, a na osnovu spiska aktivnosti sadržanih u Radnom programu partnerstva (Partnership Work Programme - PWP). To načelo samodiferencijacije je značajan aspekt Partnerstva za mir. Njime se uvažava činjenica da je situacija u svakoj partnerskoj zemlji različita i da za svaku od njih treba ustanoviti oblike aktivnosti i saradnje koji najviše odgovaraju njenim potrebama. Radni program sadrži širok opis raznih potencijalnih oblasti saradnje i spisak raspoloživih aktivnosti u svakoj oblasti. Odnosi se, kao i svaki IPP, na dvogodišnji period i svake godine podliježe reviziji. Priprema se uz puno učešće partnera.

Šta su ciljevi Partnerstva za mir?

Ciljevi Partnerstva za mir sadržani su u Okvirnom dokumentu koji svaka država potpisuje prilikom pristupanja. Ovaj dokument obuhvata konkretne radnje koje treba da preduzme svaki učesnik da bi sarađivao sa NATO u ispunjavanju ciljeva Programa kao cjeline. To su:

- povećanje transparentnosti procesa planiranja i budžetskog finansiranja nacionalne odbrane;

- obezbjeđivanje demokratske kontrole oružanih snaga;

- održavanje sposobnosti i spremnosti da se doprinese operacijama pod okriljem Ujedinjenih nacija i/ili OSCE-a;

- izgrađivanje vojne saradnje sa NATO, kroz zajedničko planiranje, obuku i vježbe, radi podizanja sposobnosti učesnika u Partnerstvu za mir da obavljaju zadatke na planu održavanja mira, pronalaženja i spašavanja, humanitarnih i drugih operacija prema dogovoru;

- dugoročna izgradnja snaga koje će biti bolje osposobljene da djeluju zajedno sa snagama članica Sjevernoatlantskog saveza.

Važno je shvatiti da Program Partnerstvo za mir dozvoljava samodiferencijaciju, kako u obimu tako i u brzini angažovanja. Samodiferencijacija, transparentnost, otvorenost prema svima, raznolikost, predstavljaju fundamentalne principe programa Partnerstva za mir, i od vitalnog su značaja za njegov uspjeh. Dvadeset sedam nezavisnih država partnera podrazumijeva različite nacionalne interese, i 27 različitih programa Partnerstva za mir.

Vojni zadaci ovog programa su, u osnovi, jačanje sposobnosti države partnera da preduzima operacije kao što su podrška miru, pronalaženje i spašavanje, humanitarne operacije, i dugoročna izgradnja snaga koje mogu da djeluju zajedno sa snagama članica Sjevernoatlantskog saveza.

Sve ovo zahtijeva operativnu interoperabilnost tj., jedinice, brodovi, vazduhoplovne posade treba da se obučavaju prema standardima NATO i moraju imati sposobnost da djeluju u okviru integrisane komandne i kontrolne strukture NATO. U okviru Programa Partnerstvo za mir, vojna saradnja sa partnerima zasniva se na skupu mehanizama za rad Partnerstva za mir: Radni program partnerstva (Partnership Work Programme - PWP), Individualni program partnerstva (Individual Partnership Programme - IPP) i Proces planiranja i revizije (Planning and Review Process - PARP).

Među aktivnostima koje nudi Radni program partnerstva su radionice, seminari, kursevi jezika i vežbe, i one su otvorene za sve države članice NATO i Partnerstva (oko 700 aktivnosti ove godine). U Individualnom programu partnerstva opisani su glavni ciljevi saradnje partnera sa NATO, dati detaljni podaci o snagama i mogućnostima na raspolaganju za potrebe programa i navedene one aktivnosti na kojima data zemlja želi da bude angažovana.

Proces planiranja i revizije (Planning and Review Process - PARP) je dobrovoljni mehanizam osmišljen tako da odražava proces planiranja odbrane NATO koji obezbjeđuje strukturni pristup razvoju i interoperabilnosti između snaga partnera i snaga Alijanse. Uspjeh Programa Partnerstva za mir, sa učešćem država partnera, ogleda se u multinacionalnim operacijama IFOR, odnosno SFOR i KFOR, koje predvodi NATO. 18 zemalja partnera sa preko 9.000 vojnika raspoređeno je na dva vojišta, u Bosni i Hercegovini i na Kosovu.

Kontrolisanje procesa

Rad Partnerstva za mir koordinira Ćelija za koordinaciju partnerstva (Partnership Co-ordination Cell - PCC). Zadatak PCC je da koordinira i ocjenjuje vojne aspekte aktivnosti "Partnerstva za mir" u podršci strategijskih komandi (SACEUR i SACLANT) radi ispunjenja zadataka Partnerstva za mir.

Razvoj Partnerstva za mir

Sa pokretanjem inicijative Partnerstva za mir 1994. godine, određeni su i ustanovljeni politički i vojni zadaci programa u Okvirnom dokumentu. Zasnivajući se na podsticaju Partnerstva za mir, Alijansa je 1997. godine (samit u Madridu, odnosno Sintri) odlučila da unaprijedi ulogu Partnerstva i učini je operativnijom. Ključni ciljevi "Unaprijeđenog Partnerstva za mir" su:

- jačanje elementa političke konsultacije sa partnerima;
- obezbjeđivanje većeg učešća partnera u odlučivanju i planiranju unutar Partnerstva; i
- izgradnja operativnije uloge Partnerstva za mir.

Godine 1999. na Vašingtonskom samitu predstavljene su Inicijative za Operativno Partnerstvo za mir uključujući:

- Unaprijeđeno i operativnije Partnerstvo za mir (Enhanced and More Operational PfP - EMOP);
- akcioni plan članstva (Membership Action Plan - MAP), i
- Inicijativu za Jugoistočnu Evropu (South East European Initiative - SEEI).

Unapređeno i operativnije Partnerstvo za mir (EMOP)

EMOP spaja dvije postojeće i dvije nove inicijative projektovane tako da pomognu partnerima u razvijanju snaga koje su sposobnije da rade sa NATO. Dvije nove inicijative u okviru EMOP obuhvataju:

- Koncept operativnih mogućnosti razvijen da poboljša sposobnost Alijanse i snaga partnera da djeluju zajedno u budućim operacijama Partnerstva za mir, koje predvodi NATO, ustanovljanjem dodatnih sredstava i mehanizama u vrijeme mira, kao što su: udruživanje snaga, multinacionalne formacije, mehanizmi osposobljavanja, mehanizmi

povratne informacije i ocjenjivanja, i radni odnos u miru za poboljšanje interoperabilnosti i raspoloživosti snaga partnera za operacije Partnerstva koje predvodi NATO.

- Program unapređenja obrazovanja i obuke biće razvijen da se optimizuju i unaprijede obuka i obrazovanje u Partnerstvu, kako bi se zadovoljili sadašnji i budući zahtjevi EMOP, sa naglaskom na interoperabilnosti.

Akcioni plan članstva (Membership Action Plan)

Na vašingtonskom samitu, NATO je potvrdio svoju obavezu politike "otvorenih vrata" i pokrenuo Akcioni plan članstva. Uzimajući u obzir iskustvo stečeno tokom priprema tri nova člana, on postavlja program priprema za buduće članstvo koji je namijenjen da pomogne zemljama koje imaju želju da pristupe PzM. Učešće u MAP je dobrovoljno i zasnovano na samodiferencijaciji.

Inicijativa za jugoistočnu Evropu

Inicijativa za Jugoistočnu Evropu ima za cilj da poveća saradnju u okviru Jugoistočne Evrope, uvažavanjem činjenice da je bezbednost balkanskog regiona osnova za stabilnost čitave Evroatlantske zajednice.

Aktivnost

Od 1994. godine, učinjen je veliki napredak u Programu Partnerstvo za mir, kako u okviru NATO, tako i država partnera. Neki od prioriteta država partnera su:

- unaprijeđenje znanja engleskog jezika;
- kontinuiran porast broja visokokvalitetnih oficira sa solidnim štabnim i liderskim iskustvom;
- stalno predstavljanje prilikom planiranja vježbi;
- bolje upoznavanje sa procedurama NATO i operativnom terminologijom.

Put u budućnost

Državama partnerima je potreban pristup Partnerstvu koji je realan, koji one mogu sebi priuštiti i koji mogu dostići. Primjer predstavljaju resursi gdje će za nove inicijative biti potrebna dodatna sredstva i ljudstvo. U najboljem slučaju, većina država nema nikakav porast budžeta, a pokretanje novih inicijativa bez dodatnih sredstava može dovesti do rastvaranja ili degradiranja već postojećih NATO aktivnosti.

Zaključak

Program Partnerstva usredsređuje se na saradnju na planu odbrane, ali izlazi izvan okvira dijaloga i saradnje sa ciljem da se uspostavi stvarno partnerstvo između svake zemlje partnera i NATO. Ovo je postala značajna i stalna karakteristika izgradnje evropske bezbjednosti i pomaže da se proširi i intenzivira politička i vojna saradnja u čitavoj Evropi. Ovaj program pomaže unaprijeđenju stabilnosti, smanjenju prijetnji miru i izgrađivanju jačih bezbjednosnih odnosa, zasnovanih na praktičnoj saradnji i obavezi primjene demokratskih principa koji podržavaju Alijansu. U skladu sa Okvirnim dokumentom Partnerstva za mir NATO prihvata da se konsultuje sa svakim aktivnim članom, ukoliko partner uoči direktnu prijetnju svom teritorijalnom integritetu, političkoj nezavisnosti ili bezbjednosti.

Dodatak 2.

NATO SAVEZ (Izvor: wikipedia.org)

Sjedište Bruxelles. Broj članica 26. Službeni jezici engleski i francuski. Glavni tajnik Jaap de Hoop Scheffer. Datum osnivanja april 1949.

Organizacija Sjeverno-atlantskog sporazuma, naziva se još i Sjeverno-atlantski savez, poznatiji po kratici NATO (od engleskog naziva North Atlantic Treaty Organisation, francuski Organisation du Trait  de l'Atlantique Nord - OTAN), je međunarodna organizacija vojno-političke prirode. Osnovana je 1949. godine potpisivanjem Sjevernoatlantskog sporazuma (Sporazum iz Washingtona) između dvanaest država tadašnjeg zapadnog bloka.

Osnova Sjeverno-atlantskog saveza je Sporazum država članica, koji je po svojoj prirodi međunarodni ugovor. Sporazum priznaje i podržava njihova pojedinačna prava kao i njihove međunarodne obveze u skladu s Poveljom Ujedinjenih Naroda. Obvezuje svaku državu članicu da sudjeluje u rizicima i odgovornostima, uspostavlja sistem zajedničke odbrane, te zahtijeva od svake od njih da ne prihvaća nikakve međunarodne obveze koje bi mogle biti u suprotnosti sa Sporazumom.

Političko središte Organizacije i trajno sjedište Sjevernoatlantskog vijeća je u Bruxellesu (Belgija).

Države članice

Danas Organizacija Sjevernoatlantskog sporazuma ima 26 država članica. Države osnivači su dvanaest država koje su 4. aprila 1949. godine u Washingtonu potpisale Sjevernoatlantski sporazum:

Belgija, Danska, Island, Luksemburg, Norveška, Ujedinjeno Kraljevstvo, Kanada, Francuska, Italija, Nizozemska, Portugal, SAD

Savezu je naknadno pristupilo još četrnaest država, i to u pet krugova proširenja :

Grčka (1952.), Turska (1952.), Njemačka (1955.), Španjolska (1982.), Češka (1999.), Poljska (1999.), Mađarska (1999.), Bugarska (2004.), Estonija (2004.), Latvija (2004.), Litva (2004.), Rumunjska (2004.), Slovačka (2004.), Slovenija (2004.)

Organizacijska struktura

Sjevernoatlantsko vijeće, Odbor za obrambeno planiranje i Skupina za nuklearno planiranje su glavne institucije za razvoj politike i donošenje odluka. Odluke koje je donijelo svako od tih tijela imaju istu važnost i predstavljaju dogovorenu politiku zemalja članica, bez obzira na nivo na kojem su donesene. Ovim tijelima podčinjeni su specijalizirani odbori.

Sjevernoatlantsko vijeće

Sjevernoatlantsko vijeće (eng. North Atlantic Council, kratica NAC) je jedino tijelo NATO-a koje je formalno uspostavljeno Sjevernoatlantskim sporazumom iz kojeg crpi svoja ovlaštenja ovlasti (član 9. Sporazuma). Vijeće ima političke ovlasti i pravo donošenja odluka koje se tiču Saveza. Sastoji od stalnih predstavnika svih država članica koji se sastaju najmanje jedanput sedmično, a po potrebi i u kratkom roku. Vijeće se također sastoji i na višim razinama koje obuhvaćaju šefove država i vlada, ministre vanjskih poslova, ministre obrane. Sjednicama Vijeća predsjedava Glavni tajnik NATO-a (ili njegov zamjenik).

Pitanja koja se razmatraju i odluke koje se donose na sastancima Vijeća pokrivaju aspekte djelatnosti NATO-a, i često se temelje na izvještajima i preporukama koje pripremaju podčinjena povjerenstva. Isto tako, predmete rasprave može predložiti bilo koji od nacionalnih predstavnika ili Glavni tajnik. Stalni predstavnici rade prema napucima svojih vlada.

Odluke u Vijeću donose se jednoglasno i to zajedničkim pristankom. Nema glasanja niti se odluke donose većinom. Na taj način nemoguće je donijeti odluku koja će obvezati državu koja u njezinom donošenju nije sudjelovala niti je na nju pristala. Svaka država članica zadržava potpunu

suverenost i odgovornost pri donošenju svojih odluka.

Pripreme za rad Vijeća vrše potčinjeni odbori odbori odgovorni za pojedina područja aktivnosti NATO-a.

Odbor za obrambeno planiranje

Odbor za obrambeno planiranje (eng. Defence Planning Committee, kratica DPC) sastavljen je od stalnih predstavnika, ali se sastaje i na nivou ministara odbrane najmanje dvaput godišnje. U radu odbora sudjeluju sve države članice, osim Francuske. Odborom predsjedava Glavni tajnik NATO-a. Odbor je glavno tijelo za donošenje odluka glede pitanja planiranja kolektivne obrane i integrirane NATO vojne strukture te daje smjernice vojnim vlastima NATO-a. Rad Odbora priprema veći broj podređenih odbora, među kojima je najvažniji Odbor za obrambenu reviziju (eng. Defence Review Committee, kratica DRC) koji nadzire postupak organizacije oružanih snaga unutar NATO-a i poručava druga pitanja vezana uz združenu vojnu strukturu.

Grupa za nuklearno planiranje

Grupa za nuklearno planiranje (eng. Nuclear Planning Group, kratica NPG) sastoji se od ministara obrane država članica koje sudjeluju u radu Odbora za obrambeno planiranje (svi, osim Francuske). Unutar Grupe se raspravlja o posebnim političkim pitanjima koji se tiču nuklearnog naoružanja. Grupom predsjedava Glavni tajnik NATO-a. Rad Grupe za nuklearno planiranje priprema Grupa osoblja NPG (eng. NPG Staff Group), sastavljena od članova nacionalnih izaslanstava država koje sudjeluju u NPG, članova Međunarodnog vojnog osoblja i predstavnika Strateških zapovjednika. Grupa obavlja rad u ime Stalnih predstavnika NPG-a. Grupa na visokom nivou (eng. High Level Group, kratica HLG) je visoko savjetodavno tijelo NPG-a na području nuklearne politike i planiranja. Ovom grupom predsjedavaju SAD.

Civilna organizacija i strukture

Stalni predstavnici i nacionalna izaslanstva

Glavni tajnik

Međunarodno osoblje
Vojna organizacija i strukture
Vojni odbor
Vojno-zapovjedna struktura
Savezničko zapovjedništvo za operacije
Savezničko zapovjedništvo za transformaciju
Međunarodno vojno osoblje

Dodatak 3:

o hCa / ORC:

Helsinški parlament građana (hCa) je međunarodna mreža građanskih inicijativa, pokreta, društvenih i političkih grupa na Istoku i Zapadu, koje zajednički rade na demokratskoj integraciji Europe. Glavni cilj hCa je artikulisanje i promovisanje pogleda, interesa i političkih vizija građanskog društva u Helsinškom regionu o evropskoj integraciji i problemima sa kojima se susreće. Razgovori o ovoj integraciji i problemima Evrope ne mogu se voditi na nivoima samih državnih vlada: društvo takođe treba učestvovati u tome. hCa želi da proširi ovu debatu o Evropi i na druge nivoe osim političkih elita.

hCa ima svoje ispostave u skoro svim evropskim zemljama. Pošto hCa želi da stvori čvrste garancije za slobodu, demokratiju i poštivanje ljudskih prava u Evropi, uključujući i zaštitu svih vrsta građanskih inicijativa, posebna pažnja je usmjerena na regije koje se nalaze u konfliktu. U osnovi, hCa pomaže sve one hrabre ljude koji se bore da održe građanske vrline žive u situacijama haosa, rata i ugnjetavanja.

HELSINŠKI PARLAMENT GRAĐANA TUZLA

8. aprila 1995 hCa je zvanično otvorila svoju kancelariju u Tuzli (registrovani u Decembru 1996. u Tuzli). Od tada, hCa kancelarija u Tuzli aktivno učestvuje u promociji, jačanju i povezivanju građanskih inicijativa u Tuzli i Bosni i Hercegovini.

Intenzivno saradujemo sa hCa Banja Lukom (otvorena 1996). Nadalje, hCa kancelarija u Tuzli blisko saraduje sa Forumom građana Tuzle, Građanskim Aternativnim Parlamentom i mnogim ostalim različitim lokalnim organizacijama.

CILJEVI hCa TUZLA

- 1. Jačanje i povezivanje građanskih inicijativa u raznim gradovima Bosne i Hercegovine i izvan naših granica.** hCa Tuzla je uspostavila kontakte sa različitim građanskim inicijativama širom BiH. Cilj hCa je da podrži i promovira njihove aktivnosti, da ih poveže sa drugim partnerima, da im pomaže u organizovanju, itd . Također smo i inicirali i pokrenuli nekoliko mreža (ženska , omladinska), i organizovali mnoge konferencije i seminare koji su doveli zajedno i spojili mnoge ljude širom BiH. U saradnji sa Banjalučkom hCa, obnovljeni su mnogi kontakti između ljudi iz različitih "entiteta".
- 2. Objavljivanje regularnih izvještaja i članaka o perspektivama građanskog društva, socijalne situacije i situaciji o ljudskim pravima u BiH.** Ovi izvještaji su poslani različitim partnerima, građanskim inicijativama, vladama, Evropskim institucijama, itd.
- 3. hCa Tuzla radi na povezivanju i razmjeni mnogih lokalnih organizacija i pojedinaca (novinari, nevladine organizacije, opštine, škole, kancelarije hCa, političari, itd.) u Tuzli i inostranstvu.** Ovo praktično znači rad na konkretnim projektima u Tuzli koji su u interesu ulagača iz inostranstva, asistiranje partnerima iz inostranstva putem informacija na sva njihova pitanja, uspostavljanje komunikacija sa različitim lokalnim organizacijama, organizovanje posjeta delegacija Tuzli

itd. hCa Tuzla takođe pruža i tehničku pomoć u tom smislu da lokalne organizacije i grupe mogu koristiti fax, računare i ostalu opremu u hCa kancelariji u Tuzli.

4. Aktivno promovisanje međunarodne saradnje u projektima rekonstrukcije Tuzle. HCa Tuzla je na primjer bila aktivno uključena u osnivanju organizacije "Holandski gradovi za Tuzlu". Ova organizacija je plod zajedničke saradnje lokalnih inicijativa, nevladinih organizacija, lokalne vlade u Tuzli i u Holandiji. Pokretanjem devet integrisanih projekata "Holandski gradovi za Tuzlu" imaju za cilj raditi na ekonomskoj, društvenoj, i kulturnoj rekonstrukciji i blagostanju Tuzle i njenih građana

AKTIVNOSTI hCa TUZLE

Jedna od glavnih aktivnosti koje je hCa organizovala je Četvrta hCa Skupština u Tuzli, u Oktobru 1995. HCa održava generalne skupštine približno svakih 18 mjeseci. To je međunarodno okupljanje oko 1000 njenih aktivista iz cijele Evrope, Sjeverne Amerike i šire. Veliki izbor radionica i godišnjih sastanaka obezbjeđuje mjesto za razgovore o politici hCa, procjeni aktivnosti hCa i razvoju novih projekata. Teme tih radionica uključuju i: humanitarne intervencije, ženska ljudska prava, građanska prava, društvenu ekonomiju, nenasilno rješavanje konflikta, međuvjerski dijalog, ulogu medija u konfliktima, itd. Od 19-22 Oktobra 1995. Generalna hCa Skupština je održana u Tuzli. Čak iako je u to vrijeme još uvijek trajao rat u BiH, 600 ljudi iz zemalja bivše Jugoslavije, Evrope i Sjeverne Amerike je učestvovalo na njoj. Ovi učesnici su predstavljali međunarodne organizacije, vlade, opštine i sve vrste građanskih inicijativa. Pored diskusije o uobičajenim hCa temama, usresredili smo se na ulogu Međunarodne Zajednice i građanskih inicijativa (iz BiH i inostranstva) u rješavanju konflikta u BiH.

Poslije ove Skupštine ostvareni su, a kasnije i nastavljeni brojni kontakti između društvenih grupa. Ovo je rezultiralo i osnivanjem Građanskog Alternativnog Parlamenta (GAP) BiH, mreže građanskih inicijativa širom BiH. GAP BiH je osnovan od strane Foruma Građana Tuzle, a hCa je njegov međunarodni partner.

NEKE OD OSTALIH AKTIVNOSTI hCa TUZLE

- U saradnji sa hCa Banja Luka i hCa Sarajevo, organizovane su tri ženske konferencije (Zenica – jun 1996) (Banja Luka – decembar 1996) (Mostar - juli 1997).
- Zajedno sa hCa kancelarijom u Banja Luci uspostavljena je omladinska mreža u BiH, koja trenutno okuplja preko 150 omladinskih organizacija iz čitave Bosne i Hercegovine.
- Aktivno smo učestvovali u osnivanju nezavisnog kulturnog centra/teatra u Tuzli, organizovali smo takođe posjetu predstavnika različitih pozorišta Tuzle pozorištima u Holandiju. Tokom 1998. predstavnici Holandskih teatarara će u Tuzli organizovati različite radionice za članove tuzlanskih pozorišta i teatarskih grupa.
- Obezbijedili smo i podržali mnoge kontakte između Federacije BiH i Republike Srpske (između studenata, pozorišta, univerziteta, škola, društvenih aktivista, Roma itd)
- Obezbijedili smo i organizovali posjete različitih Bosanskih delegacija zemljama Evrope
- Inicirali smo mnoge kontakte između lokalnih grupa u Tuzli i inozemstva.
- Zajedno sa našim ko-partnerom, organizacijom Roma Opštine Tuzla, "SA E ROMA", organizovali smo dvije velike konferencije Roma i Romsku noć u Tuzli. Trenutno hCa Tuzla radio kao konsultantska organizacija u projektu "Razvoj Romske Zajednice u Tuzlanskom Kantonu 2003 - 05", koju implementira Udruženje Roma općine Tuzla "Sa E Roma" Cilj ovog projekta je da kroz razne edukativne, socijalne, humanitarne i kulturne aktivnosti razvija Rome i Romsku zajednicu u Tuzlanskom Kantonu i šire, te da poboljša životni standard i položaj Roma u BiH.
- hCa Tuzla je organizovala seminar o nenasilnom rješavanju konflikata (Tuzla januar 1996)
- Potpomognut je projekat Doma Mladih u Tuzli (kulturni centar), kursevi za omladinu, kompjuteri, itd.
- Kancelarije hCa u BiH su organizovali dva seminara pod nazivom "Nakon Dejtona". Jedan je imao za temu pravne aspekte dejtonskog sporazuma (Sarajevo, januar 1997), a drugi odnose između lokalnih

nevladinih organizacija i međunarodne zajednice u obnovi građanskog društva u BiH (Banja Luka, juli 1997)

- Organizovali smo odlazak učesnika iz BiH na ljetne škole međunarodne hCa: Kreta, 1996; Hrvatska, 1997; Gruzija 1997; Francuska 1999, 2000, 2001; Češka 1999,

Početakom 2004. godine, pri kancelariji Helsinškog Parlamenta Građana (hCa) Tuzle otvoren je i registrovan **Omladinski Resursni Centar (ORC) Tuzla**.

CILJEVI OMLADINSKOG RESURSNOG CENTRA (ORC) TUZLA

Osnaživanje i jačanje omladinskog sektora na području Tuzlanskog Kantona * osnaživanje i jačanje kapaciteta i resursa omladinskih organizacija i neformalnih grupa mladih posebno u malim sredinama * praćenje, podsticanje i jačanje rada mladih i omladinskih organizacija * podsticanje i jačanje saradnje između omladinskih organizacija, na lokalnom, nacionalnom i regionalnom nivou * prikupljanje i stvaranje baze podataka o omladinskim organizacijama, njihovim aktivnostima i radu * izgradnja saradnje između omladinskih organizacija i vlasti na svim nivoima * pokretanje procesa institucionalizacije omladinskog sektora u BiH * pružanje stručne i logističke pomoći i podrške omladinskim organizacijama u radu, posebno organizacijama u osnivanju * uspostavljanje i stvaranje bolje komunikacije i bržeg protoka informacija među omladinskim organizacijama * povezivanje i saradnja sa omladinskim organizacijama regije, Evrope i svijeta * unapređivanje i razvijanje djelatnosti i rada omladinskih organizacija, prema evropskim standardima * uspostavljanje i ostvarivanje saradnje sa drugim srodnim asocijacijama u zemlji i inostranstvu * ostvarivanje drugih zajedničkih interesa mladih i omladinskih organizacija.

ZAHVALE

Omladinski Resursni Centar (ORC) Tuzla / Helsinški Parlament Građana (hCa) Tuzla se ovom prilikom najtoplije zahvaljuje našim prijateljima, organizacijama i pojedincima koji su nas nesebično pomagali tokom implementacije projekta „Partnerstvo za mir i BiH društvo“:

Američka ambasada u BiH; Ured za odnose sa javnošću,
Osoblje Parlamentarne Skupštine BiH;
Inicijativa za razvoj i saradnju u Bosni i Hercegovini - IRS (ured Mostar);
Nansen dijalog centar Mostar;
Osoblje Narodne biblioteke Bijeljina;
Omladinska Grupa Helsinškog Odbora za ljudska prava u RS, Bijeljina;
Osoblje Kuće plamena mira Tuzla;
VEHID ŠEHIĆ – Forum Građana Tuzle;
BOŠKO ŠILJGOVIĆ - Bivši predsjedavajući zajedničke komisije za reformu odbrane BiH;
General pukovnik SIFET PODŽIĆ - Načelnik Zajedničkog štaba BiH;
MARINA PENDEŠ – Zamjenica Ministra odbrane BiH;
ŽELJKO GRUBEŠIĆ – Zajednička Komisija za odbranu i sigurnost BiH;
ALJOŠA ČAMPARA - Sekretar zajedničke službe parlamentarne skupštine BiH;
Omladinske Organizacije – članice Omladinske Mreže BiH.

Mediji u BiH:

(novinska agencija FENA, SRNA, ONASA, Dnevne novine "SAN", RTV BiH, RTRS, RTV BN Bijeljina, Nezavisne Novine, Semberske novine Bijeljina, Euro Blic, Dnevni Avaz, IN TV Bijeljina, TV Arena Bijeljina, BM Radio – IC Tuzla, TV Slon Tuzla, TV Tuzla, Radio Soli Tuzla, "Tuzlanski list" Tuzla, RTV Mostar, Radio "Stari Most" Mostar)